

การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน
ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์

A Development of Assessment Framework of Competencies for
Students Teacher' Learning management and Specific Content
Knowledge in the Field of Language and Social Science

โดย

พัชนี กุลทานันท์

ทรรศนันท์ ชินศิริพันธุ์

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พ.ศ. 2557

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน
ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

A Development of Assessment Framework of Competencies for
Students Teacher' Learning management and Specific Content
Knowledge in the Field of Language and Social Science

โดย

พัชนี กุลทานันท์

ทรรศนันท์ ชินศิริพันธ์ุ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พ.ศ. 2557

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์)

หัวข้อวิจัย การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน
ของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

ผู้ดำเนินการวิจัย ดร.พชณี กุลทานันท์ และ ทรรคนันท์ ชินศิริพันธุ์

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ปีวิจัยสมบูรณ์ พ.ศ. 2558

เลขที่สัญญารับทุน 65/2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2) เพื่อหาคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประชากรเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทยสังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 248 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายสาขาวิชาละ 30 คน รวมเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 90 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มวิชาภาษา และสังคมศาสตร์ โดยสังเคราะห์กรอบการประเมินฯ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนในกลุ่มวิชาภาษา และสังคมศาสตร์ จำนวน 21 คน จากกิจกรรมการสนทนากลุ่ม เพื่อสังเคราะห์ และออกแบบกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความสะดวกในการนำไปใช้ประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดของกรอบการประเมินฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ซึ่งกำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน และแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้าน 2 สาขาวิชา คือ การรู้วิชาภาษาไทย และการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ มีองค์ประกอบด้านการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหาร

จัดการห้องเรียน กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

2. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ จำแนกตามสาขา พบว่า สาขาวิชาภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระหลัก สาขาวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย 4 สาระหลัก และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย 8 สาระหลัก

3. คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ : กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ , การรู้วิชาเฉพาะด้าน

Research title	A Development of Assessment Framework for Assessing Competencies of Learning Management and Specific Content Knowledge of Teacher Students in the field of Language and Social Science
Researcher	Dr. Phatchanee Kultanan Ms.Tassanan Chinsiriphan
Organization	Faculty of Education , Buriram Rajabhat University
Academic Year	2015
No.	65/2014

Abstract

The purposes of this research were to construct the assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in the field of Language and Social Science and to determine the quality the assessment forms for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in the field of Language and Social Science. The population were 248 teacher students in the field of Language and Social Science from three programs : Thai language, Social study and earlychildhood Education. The sample of 90 teacher students were simple randomly selected from three programs. The samples of each program were 30 teacher students.

The research and development were used to construct the assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in the field of Language and Social Science. The data were analyzed by using Item Analysis of 21 experts opinion from focus group method.

The research instruments were assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher

students in the field of Language and Social Science consisted of 5 elements of competencies and multiple choice test items designed to measure specific content knowledge Thai language and earlychildhood education programs.

The research findings were as follows :

1. The assessment frameworks for assessing competencies of learning management of teacher students in the field of Language and Social Science were divided into five key components that were composed of instructional planning (before teaching) , classroom environment and classroom management, strategies for engaging the effective learning, learning feedback and assessment, and self-reflection (after teaching).

2. The assessment frameworks for assessing specific content knowledge of teacher students in the field of Language and Social Science were 5 specific content knowledge for Thai language program, 4 specific content knowledge for social study program and 8 specific content knowledge for earlychildhood education program.

3. The quality of the assessment frameworks for assessing competencies of learning management and specific content knowledge of teacher students in the field of Language and Social Science were meet the criteria set.

Key words: Assessing Competencies, Learning Management, Specific Content Knowledge

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยภายใน ประจำปีงบประมาณ 2557 และได้รับการช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยและเป็นแนวทางในการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการตรวจสอบ และช่วยประเมินเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ และยังให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งจนงานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

พัชนี กุลทานันท์ และคณะ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	I
บทคัดย่อภาษาไทย.....	II
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	IV
สารบัญ.....	VI
สารบัญรูปภาพ.....	VIII
สารบัญตาราง.....	IX
บทที่ 1	
บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
3. เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด.....	3
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
5. นิยามเชิงปฏิบัติการ.....	5
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต.....	6
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะและการประเมินสมรรถนะ.....	10
3. กรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน.....	31
4. การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์.....	32
5. การสอนแบบจุลภาค.....	36
6. การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน.....	39
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย	49
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
1. การวิเคราะห์เนื้อหากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์.....	57
2. การวิเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์.....	59
3. การวิเคราะห์คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะ ด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์.....	61
บทที่ 5	
สรุปและอภิปรายผล.....	63
1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	63
2. ขอบเขตของการวิจัย.....	63
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
4. สรุปผลการวิจัย.....	67
5. อภิปรายผล.....	71
6. ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	81

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 กระบวนการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้วยกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค	34
ภาพที่ 2.2 กระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค.....	38
ภาพที่ 2.3 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน.....	39

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 สารความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู.....	8
ตารางที่ 2.2 สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation).....	18
ตารางที่ 2.3 สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind).....	18
ตารางที่ 2.4 สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self-Development).....	19
ตารางที่ 2.5 สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work).....	20
ตารางที่ 2.6 สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity).....	21
ตารางที่ 2.7 สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management).....	22
ตารางที่ 2.8 สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development).....	24
ตารางที่ 2.9 สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management).....	25
ตารางที่ 2.10 สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research).....	26
ตารางที่ 2.11 สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership).....	27
ตารางที่ 2.12 สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management).....	28
ตารางที่ 2.13 โครงสร้างแบบประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	29
ตารางที่ 2.14 ความรู้และความสามารถในการรอบแนวทางการสอนที่ดีของแดเนียลสัน	35
ตารางที่ 2.15 เกณฑ์การให้คะแนนในตัวชี้วัดด้านทักษะการดึงดูดความสนใจนักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ ในกรอบแนวทางการสอนที่ดีของแดเนียลสัน	36
ตารางที่ 4.1 ร้อยละของเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย ตามหลักสูตรในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นที่สอดคล้องกับวิชาเฉพาะด้านระดับอุดมศึกษา.....	59
ตารางที่ 4.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้รายด้าน สาขาวิชาภาษาไทย (ผู้ประเมิน จำนวน 5 คน).....	61

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553) ดังนั้น “ครู” ในฐานะที่เป็นผู้สร้างคนให้กับสังคม จึงถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากที่ส่งผลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพราะครูถือเป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นผู้ที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้กับผู้เรียน กระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงสามารถถึงจุดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีวิชาชีพที่เข้มแข็ง (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2557: 1)

นักวิจัยทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูได้พยายามคิดหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงมีการศึกษาวิจัยวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การมอบหมายให้วิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือเรียน (Stump, 2001) การมอบหมายให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ววิจารณ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนรายวิชาวิธีสอน (Tuan, 1996; Stump, 2001) การปฏิบัติการสอนแบบจุลภาค (micro-teaching) แล้ววิจารณ์การสอนโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนรายวิชาวิธีสอน (Tuan, 1996; Tuan & Kaou, 1997; Bell et al., 1998; Veal, 1998; Eick, 2000; Halim & Meerah, 2002) การสะท้อนแนวคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน (Tuan, 1996) การเขียนอนุทิน (Tuan, 1996; Bell et al., 1998; Veal, 1998; Eick, 2000) รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (van Driel et al., 2002) อย่างไรก็ตามปัญหาหนึ่งที่พบโดยทั่วไปสำหรับนักศึกษาครูคือมีความรู้ในเนื้อหาที่สอนแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองมีอยู่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชาต่างๆ ได้ ซึ่งการขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ทำให้การจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (Veal, 1998; Bell, Veal & Tippins, 1998; Zembal-Saul, Starr & Krajcik, 1999)

สภาพการจัดการเรียนการสอน สาขาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยพบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรมุ่งเน้นการเรียนรู้รายวิชาอย่างแยกส่วน นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติงานในสภาพจริง จากการนิเทศการสอนพบว่า นักศึกษาครูส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการในขณะออกไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะปัญหาที่นักศึกษาฝึกสอนไม่สามารถสอนความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาดังกล่าวได้ ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัญหาจากการขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการสอนรายวิชาต่างๆ

ภารกิจสำคัญอีกประการของคณะครุศาสตร์ ก็คือทำหน้าที่เป็น "ครูของครู" ที่ต้องผลิตและพัฒนา นักศึกษาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำทักษะและความรู้ที่ จำเป็นจากกระบวนการเรียนการสอนไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ ในการผลิตและพัฒนา นักศึกษาวิชาชีพครูในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาและมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การรู้วิชาเฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) การรู้วิธีการสอน (Pedagogical Content Knowledge) และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (Teaching Competency) ซึ่ง การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้และวิธีสอนของนักศึกษาครูนั้นเป็นงานที่ค่อนข้างยากและ ทำทาย เนื่องจากสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้าน กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ และ วิธีสอนมีหลายองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน อย่างไรก็ตาม เบคเทอร์ และเลเดอร์แมน (Baxter & Lederman, 1999: 158) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการวัดความรู้ใน เนื้อหาผนวกวิธีสอนว่าควรวัดให้ครอบคลุมทั้งสามด้าน คือ สิ่งที่ครูผู้สอนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และเหตุผลใน การปฏิบัติของครูผู้สอน โดยใช้วิธีวัดที่ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายที่เรียกว่า Multi-method evaluation เพราะไม่มีวิธีวัดวิธีใดวิธีหนึ่งที่สามารถวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนได้ครบและ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ (Baxter ; & Lederman, 1999: 158-159)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู และ การรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญยิ่งต่อการจัดการ กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูของกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ให้มีคุณภาพทั้งด้าน ความรู้และการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ซึ่งกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะ ด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือ สำหรับวัดและประเมินสมรรถนะที่จำเป็น เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนานักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของ นักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.2 เพื่อหาคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

ได้กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 3 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัยที่สามารถนำไปใช้ประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 สาขาวิชา จำนวน 6 หมู่เรียน ประกอบด้วย สาขาวิชาภาษาไทย 2 หมู่เรียน จำนวน 78 คน สาขาวิชาสังคมศึกษา 2 หมู่เรียน จำนวน 100 คน และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 2 หมู่เรียน จำนวน 70 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 248 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สาขาวิชาละ 30 คน จากประชากรทั้งหมด 3 สาขาวิชา รวมเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 90 คน

4.2 การสังเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และกรอบการประเมินการรู้กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยสังเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนในกลุ่มวิชา ภาษา และสังคมศาสตร์

4.3 ทฤษฎี และกรอบแนวความคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

4.3.1 ทฤษฎีการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

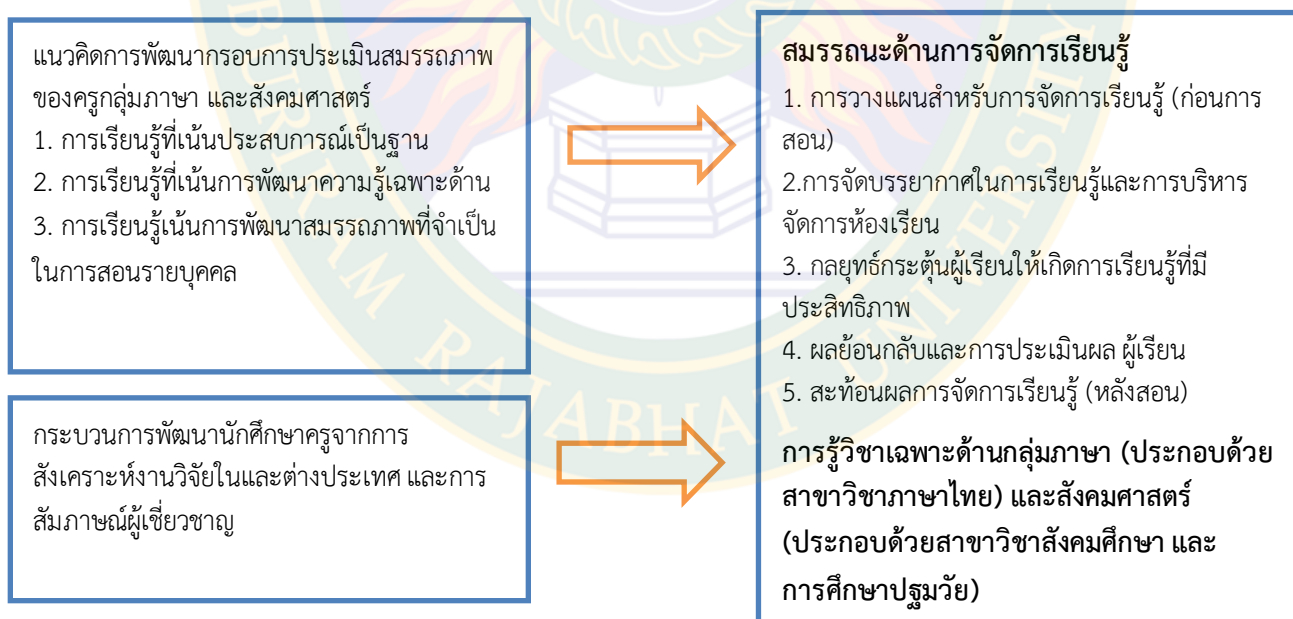
การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดการวัดสมรรถนะการเป็นครูของวิเบอร์ (Weber, 1974) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การวัดสมรรถนะการเป็นครู ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ การวัดผลความรู้ (Knowledge criteria) การวัดผลการปฏิบัติการสอน (Performance criteria) และการวัดผลการสอน (Consequence criteria) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะของครูโดยประยุกต์แนวคิดการวัดผลสมรรถภาพการเป็นครูของ วิเบอร์ (Weber, 1974) โดยใช้เกณฑ์การวัดผล 2 ด้าน ได้แก่ การวัดผลด้านความรู้ (Knowledge criteria) และการวัดผลการปฏิบัติการสอน (Performance criteria) แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยครั้งนี้จึงไม่กำหนดกรอบการประเมินด้านการวัดผลการสอน (Consequence criteria) ซึ่งรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินแต่ละด้านประกอบด้วย 1) เกณฑ์การวัดผลความรู้ คือการประเมินทางด้านความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาเฉพาะด้าน ทักษะกระบวนการและเจตคติ 2) เกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงาน คือ การประเมินผลทางด้านการปฏิบัติการสอน การใช้เทคนิควิธีสอน การใช้สื่อการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้ศึกษารูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะของครูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ (ทิตนา แชมมณี, 2550;

พยุงค์กดี จันทรสุรินทร์, 2543; Baxter; & Lederman, 1999: 158-159; The College Academic Council, 2004; Chicago Public School Education, 1995; Corcoran, T. ; & Goertz, M., 1995; Murphy, F.; & Timmins, F., 2009) การสังเคราะห์งานวิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะของครู ซึ่งประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ การเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน (Experience based learning) การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) และการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนรายบุคคล (Individual competency in teaching)

กรอบแนวคิดซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดในการประเมินผลการสอนของนักศึกษาคูครูซึ่งกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จะกำหนดเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ไว้ 5 ด้าน คือ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) ในการประเมินแต่ละมิติ หรือตัวชี้วัด กำหนดให้จะต้องมีระดับคะแนน 4 ระดับ คือ เริ่มต้น (Beginning) เริ่มชำนาญ (Approaching Proficient) ชำนาญ (Proficient) และยอดเยี่ยม (Distinguished) เพื่อให้สามารถแยกแยะผลงาน สมรรถนะหรือทักษะของนักศึกษาคูครูได้หลายระดับ และสามารถระบุถึงพฤติกรรม การสอนหรือหลักฐานที่แตกต่างกันตามคะแนนในแต่ละระดับอย่างชัดเจน โดยระดับคะแนนสูงสุดย่อมบ่งบอกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

4.3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของนักศึกษาคูครู กรอบแนวคิดการวิจัยนี้เป็นดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. นิยามเชิงปฏิบัติการ

5.1 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กรอบแนวคิด ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติ ในการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดในการประเมินผลการสอนของ นักศึกษาครูซึ่งกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จะกำหนดเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้ไว้ 5 ด้าน คือ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน)การจัดบรรยากาศในการ เรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียนกลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับ และการประเมินผล ผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) ในการประเมินแต่ละมิติ หรือตัวชี้วัด กำหนดให้จะต้องมีระดับคะแนน 4 ระดับ คือ เริ่มต้น (Beginning) เริ่มชำนาญ (Approaching Proficient) ชำนาญ (Proficient) และยอดเยี่ยม (Distinguished) เพื่อให้สามารถแยกแยะผลงาน สมรรถนะหรือทักษะ ของนักศึกษาครูได้หลายระดับ และสามารถระบุถึงพฤติกรรมการสอนหรือหลักฐานที่แตกต่างกันตามคะแนน ในแต่ละระดับอย่างชัดเจน โดยระดับคะแนนสูงสุดย่อมบ่งบอกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

5.2 กรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน หมายถึง กรอบแนวคิด หรือแนวทางในการกำหนด วิธีการประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านได้กำหนดขอบเขตในการ ประเมินไว้ เป็นการประเมินผลด้านเนื้อหาของโครงการย่อย 3 โครงการ ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง กับ 3 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์สำหรับใช้เป็นเครื่องมือประเมินนักศึกษาวิชาชีพรุหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต 3 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย
2. ได้แบบการวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ที่จำเป็น สำหรับเตรียมความพร้อมในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์
3. สามารถเผยแพร่ผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติ และการเผยแพร่ตีพิมพ์ผลงานลงในวารสารวิชาการได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะและการประเมินสมรรถนะ
3. กรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน
4. การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์
5. การสอนแบบจุลภาค
6. การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งผลิตและพัฒนาครูที่มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูเป็นผู้นำทางวิชาการโดยสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ที่เป็นสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยมาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียนได้โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรมในตนเองและส่วนรวม แสดงออกถึงความ กล้าหาญทางจริยธรรมมีวินัย ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม ประเทศชาติและสิ่งแวดล้อม
2. มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสามารถนำหลักการทฤษฎีและระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในวงการการศึกษาวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังนำไปประยุกต์เพื่อการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาวะสังคมปัจจุบัน
3. มีความสามารถในการวางแผน พิจารณาแสวงหาทางเลือกใหม่ และเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาทางวิชาการและวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดและธรรมชาติของศาสตร์ทางการศึกษาวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมและปฏิบัติได้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและเลือกแนวทางการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี สามารถแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำและมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้และสมรรถนะของตนเองอยู่เสมอ
5. มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง วิชาชีพ และสังคมประเทศชาติ
6. มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ที่สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งในทางวิทยาศาสตร์และวิชาชีพครู

7. มีประสบการณ์ มีความรู้และความเข้าใจในศาสตร์การสอน และวิชาชีพครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ รวมทั้งการทำงานร่วมกับสังคมและชุมชนได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

การจัดโครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตได้กำหนดโครงสร้างกลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 16 หน่วยกิตประกอบด้วยในกลุ่มวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (Professional Training) ซึ่งประกอบด้วยรายวิชา 4 รายวิชา นักศึกษาต้องเรียนครบทุกรายวิชาดังนี้ การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 (Practicum 1) การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 (Practicum 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (Internship 1) และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Internship 2)

การจัดประสบการณ์วิชาชีพครู มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. วางแผนและศึกษาผู้เรียนด้านต่างๆในสถานศึกษา
2. ศึกษาในด้านธรรมเนียมสถานศึกษาบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนและหลักสูตรในบริบทต่างๆ

3. สังเกตสัมภาษณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆร่วมกับสถานศึกษามีการบันทึกตรวจสอบข้อมูลนำเสนอผล

4. เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณลักษณะของครูที่ดีและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

5. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้งานในหน้าที่ของครูตามหลักสูตรที่สอนได้อย่างแจ่มแจ้งและกว้างขวางจากการศึกษาสังเกตและมีส่วนร่วม

6. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกันจนเป็นพื้นฐานสำหรับนำไปปฏิบัติงานในหน้าที่ของครูได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ในการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพครูประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. การศึกษาและสังเกต

การศึกษาและสังเกตเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาประสบการณ์ในสถานการณ์จริงโดยการดูการฟัง การซักถามและการสังเกตเรื่องที่รับมอบหมายในโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาประสบการณ์จริงโดยการไปช่วยปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายกับครูพี่เลี้ยงภายในโรงเรียนที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3. การสัมมนา

การสัมมนาเป็นวิธีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูในโรงเรียน

ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจะมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ด้านการฝึกทักษะ การพัฒนาสมรรถนะและความเข้าใจในวิชาชีพครูพร้อมทั้งสามารถนำเสนอผลการศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่นักศึกษาได้รับจากการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรและข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและมีคุณภาพในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมีสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพซึ่งจะให้รายละเอียดในตอนต่อไป

สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู

คณะกรรมการคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา. 2556 : 43) ได้กำหนดสาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และประกาศของคณะกรรมการคุรุสภาได้กำหนดสาระความรู้/สาระการฝึกทักษะสมรรถนะและประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หมวด 1 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ในส่วนของสาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐาน ข้อ 1 ข้อ 6 ข้อ 9 และข้อ 12 ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู

มาตรฐานความรู้	สาระความรู้/สาระการฝึกทักษะ	สมรรถนะ
ความเป็นครู	(1) สภาพงานครู คุณลักษณะ และมาตรฐานวิชาชีพครู (2) การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู (3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู (4) การจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู (5) การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง	(1) รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ (2) แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (4) มีจิตวิญญาณความเป็นครู
การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	(ก) สาระความรู้ (1) หลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ (2) ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้ (3) การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม (4) การจัดการชั้นเรียน (5) การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในสถานศึกษา	(1) สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง (2) สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	(1) หลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) ปฏิบัติการวัดและการประเมินผล	(1) สามารถวัดและประเมินผลได้ (2) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานความรู้	สาระความรู้/สาระการฝึกทักษะ	สมรรถนะ
การฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างเรียน	(1) การสังเกตการจัดการเรียนรู้ (2) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (3) การทดลองสอนในสถานการณ์ จำลอง และสถานการณ์จริง (4) การออกแบบทดสอบ ข้อสอบหรือ เครื่องมือวัดผล (5) การตรวจข้อสอบ การให้คะแนน และการตัดสินผลการเรียน (6) การสอบภาคปฏิบัติและการให้ คะแนน (7) การวิจัยแก้ปัญหาผู้เรียน (8) การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ	(1) สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจุดประสงค์การสอนที่หลากหลาย (2) สามารถปฏิบัติการสอน ออกแบบ ทดสอบ วัดและประเมินผลผู้เรียน

เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมดังนั้น สำหรับบริบทของการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาครุ นั้น การวัดหรือประเมินที่สอดคล้องที่สุดคือการสังเกตพฤติกรรมในการสังเกตพฤติกรรมนั้นมี สมมติฐาน 2 ประการที่จะทำให้การสังเกตพฤติกรรมมีความถูกต้องกล่าวคือ (1) ผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) และประเมินต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา (2) ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกต พฤติกรรมของผู้ที่ถูกประเมินได้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ นั่นคือผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะเป็นผู้ประเมิน สมรรถนะของผู้เรียนโดยผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะทำความเข้าใจกับความหมายและระดับของสมรรถนะ ที่จะประเมินตามกรอบการประเมินที่กำหนดไว้ซึ่งส่วนใหญ่จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า การให้ คะแนนการประเมินพฤติกรรมของครูในแต่ละข้อรายการจะมีระดับคุณภาพของสภาพการปฏิบัติงาน 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติน้อยที่สุด ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก และปฏิบัติมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนน เป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

ทั้งนี้ ภายใต้ข้อจำกัดของวิธีการประเมินตามระดับของสมรรถนะของการปฏิบัติงาน 5 ระดับ อาจจะเป็นการยากที่จะครอบคลุมความรู้ความสามารถอย่างหลากหลายมิติ และขาดการประเมินเชิงลึกในแต่ละมิติ ให้สอดคล้องตามกรอบสาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตาม ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ดังนั้นการออกแบบกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูหลักสูตรคณะครุศาสตร์บัณฑิต จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการสร้างสมดุลระหว่าง ความครอบคลุมและความลึกในการประเมิน และให้น้ำหนักการประเมินระหว่างตัวชี้วัดต่างๆควรมากขึ้นน้อยตาม ความสำคัญ ซึ่งแต่ละการประเมินก็มีการออกแบบแตกต่างกันไป จากการศึกษาเปรียบเทียบกรอบการประเมิน ต่างๆ จากเอกสารงานวิจัย พบว่าแบบประเมินให้น้ำหนักกับความรู้ในเนื้อหาและวิธีการสอนมากแต่ไม่ ครอบคลุมถึงการจัดการเรียนสอนในห้องเรียนจริง ในขณะที่ตัวชี้วัดยังพบว่ากรอบการประเมินส่วนใหญ่ยังเน้น การประเมินด้านเนื้อหาและวิธีการสอนแต่ขาดความชัดเจนในละเอียดที่เป็นองค์ประกอบในการประเมินราย ด้านไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจนในการนำไปประเมินนักศึกษาครูกลุ่มครุศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องกับกรอบ สาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาอย่างไรก็ตาม ความเหมาะสมของกรอบการประเมินขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับบริบทและกรอบแนวทางการสอนที่ดีของแต่ละ

ระบบในการจัดการศึกษาดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าท้าทายว่าการพัฒนากรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะ ด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์และกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ให้สามารถนำมาประเมินนักศึกษาครูได้สอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนการสอนของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะและการประเมินสมรรถนะ

สมรรถนะการสอนของครูถือเป็นหัวใจสำคัญของอาชีพครูเพราะในการประกอบอาชีพครูนั้น ครูผู้สอน จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพหรือมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความเป็นครูการจัดการศึกษาจึงจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าผู้สอนจำเป็นต้องมีสมรรถนะที่พึงประสงค์และมีทักษะที่จำเป็นในการ ปฏิบัติการสอนจึงจะสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญดังกล่าวการศึกษา แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับสมรรถนะการสอนของครูให้ชัดเจน สามารถที่จะนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง กรอบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูต่อไปซึ่งในสวนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับความหมายของสมรรถนะและสมรรถนะของครู รวมทั้งการอธิบายองค์ประกอบต่างๆ ของ สมรรถนะของครูดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความหมายของสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) หรือขีดความสามารถมีหลายความหมายด้วยกัน ในบางครั้งก็อธิบายว่า เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ด้วงาน ผลลัพธ์ และผลที่ได้จากการทำงาน แต่ในบางครั้งก็อธิบายถึงลักษณะของ บุคคลและความมุ่งมั่น (Commitments) ซึ่งโดยทั่วไปคำนิยามของสมรรถนะมักจะแตกต่างกันออกไปดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. 2542 (2542) ให้ความหมายของคำว่า “สมรรถนะ” หมายถึงความสามารถหรือการมีคุณสมบัติเหมาะแก่การจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดยใช้ความรู้ทักษะและ ความสามารถที่บุคคลหนึ่งพึงมีสามารถแสดงออกให้เห็นพฤติกรรมทางความรู้เจตคติและการกระทำที่ดี

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2546: 5) ได้กำหนดนิยามความหมายของสมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะความสามารถและ คุณลักษณะอื่นๆที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่นๆในองค์กรกล่าวคือ การที่ บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ทักษะ/ความสามารถและ คุณลักษณะอื่นๆตัวอย่างเช่นสมรรถนะการบริหารที่ดีซึ่งอธิบายว่า “สามารถให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการ ได้” นั้นหากขาดองค์ประกอบต่างๆได้แก่ความรู้ในงานหรือทักษะที่เกี่ยวข้องเช่นอาจต้องหาข้อมูลจาก คอมพิวเตอร์และคุณลักษณะของบุคคลที่เป็นคนใจเย็นอดทนช่วยเหลือผู้อื่นแล้วบุคคลก็ไม่อาจจะแสดง สมรรถนะของการบริการที่ดีด้วยการให้บริการที่ผู้รับบริการต้องการได้

เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland, 1993 : อ้างในสุกัญญา รัศมีธรรมโชติ) สมรรถนะ หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการ ปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบดังนั้นบางครั้งเมื่อพูดถึงองค์ประกอบของ สมรรถนะจึงมีเพียง 3 ส่วนคือความรู้ทักษะคุณลักษณะซึ่งตามทัศนะของแมคเคลแลนด์กล่าวว่า (สุกัญญา รัศมี ธรรมโชติ 2004 : 48) สมรรถนะเป็นส่วนประกอบขึ้นมาจากรู้ทักษะและเจตคติ/แรงจูงใจหรือความรู้ ทักษะและเจตคติ/แรงจูงใจก่อให้เกิดสมรรถนะซึ่งตีความได้ว่าความรู้ทักษะและเจตคติไม่ใช่สมรรถนะแต่เป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสมรรถนะดังนั้นความรู้ใดๆไม่เป็นสมรรถนะแต่ถ้าเป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิด กิจกรรมจนประสบความสำเร็จถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะสมรรถนะในที่นี้จึงหมายถึงพฤติกรรมที่ ก่อให้เกิดผลงานสูงสุดนั้นตัวอย่างเช่นความรู้ในการขับรถถือว่าเป็นความรู้แต่ถ้านำความรู้มาทำหน้าที่เป็น

ผู้สอนขับรถและมีรายได้จากส่วนนี้ถือว่าเป็นสมรรถนะในทำนองเดียวกันความสามารถในการก่อสร้างบ้านถือว่าเป็นทักษะแต่ความสามารถในการสร้างบ้านและนำเสนอให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่งได้ถือว่าเป็นสมรรถนะหรือในกรณีเจตคติ/แรงจูงใจก็เช่นเดียวกันก็ไม่ใช่สมรรถนะแต่สิ่งจูงใจให้เกิดพลังทำงานสำเร็จตรงตามเวลาหรือเรียกว่ากำหนดหรือดีกว่ามาตรฐานถือว่าเป็นสมรรถนะ

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรม ที่ส่งผลให้บุคคลกรปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งต่างๆได้ตามมาตรฐานและส่งผลให้องค์กรดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถวัดและสังเกตเห็นได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และลักษณะอื่นๆที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่นๆในองค์กร

จากความหมายสมรรถนะดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าสมรรถนะหมายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกิดจากการแสดงออกของบุคคลถึงความรู้ความสามารถทักษะและเจตคติในการกระทำหรือการปฏิบัติงานในควมรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ตามมาตรฐานที่คาดหวัง

คำว่า “สมรรถนะครู” มีคำที่ใช้เรียกโดยมีนัยความหมายเดียวกันคือ คำว่า “สมรรถวิสัย” หรือ “สมรรถฐาน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Competency” ซึ่ง ฉวีวรรณ กินาวงค์ (2527) ให้ความหมายของสมรรถนะของครูไว้ว่า เป็นความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ผู้เป็นครูพึงมี ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความสำเร็จ ตลอดจนความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจที่จะปฏิบัติอาชีพครูให้เจริญก้าวหน้า สอนเฉลิมพล สวัสดิพงษ์ (2533) ได้กล่าวถึงสมรรถนะครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงออกถึงความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ทั้งทางดานร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

เช่นเดียวกันกับ กมล สุตประเสริฐ และคณะ (2533) ให้ความหมายทำนองเดียวกันว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ อุปนิสัย หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่พึงปรารถนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บอริชและแคล์สัน (Borich&Kahleen. 1968) ที่ได้ให้คำจำกัดความของสมรรถนะว่าเป็นคุณลักษณะที่ประกอบด้วยปริมาณของพฤติกรรมที่ใดพิจารณาไว้อย่างเฉพาะเจาะจง และปริมาณของพฤติกรรมนี้สามารถกำหนดได้ โดยการให้ค่าน้ำหนักหรือมาตรวัด ซึ่ง กูด (Carter V. Good. 1973) ก็ได้อธิบายว่าเป็นทักษะสั่งกับ และเจตคติที่จำเป็นในการทำงานทุกชนิด สามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนไปปฏิบัติได้ และต้องปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ และเมดเลย์ (Medley. 1982) ให้ความหมายของสมรรถนะครูไว้ว่า หมายถึง ชุดของความรู้ ความสามารถ และความเชื่อ ความศรัทธาที่ครู พึงมีและสามารถนำมาใช้กับสถานการณ์ในการสอน

จากความหมายของ “สมรรถนะครู” ดังที่มีผู้ให้คำนิยามไวข้างตนพอสรุปได้ว่า สมรรถนะครูหมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ คุณลักษณะ และเจตคติที่ครูพึงมีในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความพร้อมทั้งดานร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสำหรับแนวคิดที่เกี่ยวกับสมรรถนะครูโดยทั่วไปนั้นจะเกี่ยวข้องกับลักษณะของครูที่ดี ซึ่งลักษณะของครูที่ดีและครูที่มีสมรรถนะจึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้ประกอบอาชีพครูพึงมีในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ

2.2 ความหมายของสมรรถนะการสอน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในกรอบที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิผล ครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะการสอนดังที่นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการสอนไว้ ดังนี้

ไกรนุช ศิริพูล (2531) กล่าวถึงสมรรถนะการสอนซึ่งครูมีความจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้ ความเข้าใจเรื่องหลักจิตวิทยาการเรียนรู้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก
2. การวางแผนการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
3. การเลือกใช้วิธีสอนแบบต่างๆอย่างเหมาะสม
4. การใช้วิธีวัดผลที่เหมาะสม รวมถึงการประยุกต์ใช้แบบทดสอบต่างๆให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน
5. ความสามารถในการปกครองชั้นเรียนได้อย่างราบรื่น ตลอดจนบริหารงานธุรการต่างๆของชั้นเรียนได้เหมาะสม

ซัชว เถาวชาลี และคณะ (2533) เสนอว่า สมรรถนะการสอนที่สำคัญประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของครูในการนำสิ่งเหล่านี้ไปปฏิบัติ ได้แก่

1. การประยุกต์หลักการของการเรียนรู้
2. การแนะนำนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การนำหลักการของพัฒนาการเด็กมาประยุกต์ใช้
5. การวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การมีความรูจริงในวิชาที่สอน ทั้งแนวลึกและแนวกว้าง
7. การใช้เทคนิคในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและเจตคติที่เป็นประชาธิปไตย
8. สามารถวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และมีการสอนที่เฉพาะกับแต่ละบุคคล
9. มีส่วนรวมในการทำงานกับเพื่อนครู
10. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
11. มีความคิดริเริ่มในการทำงาน
12. ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม

นันทยา สุนทรวงษ์ (2535) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะการสอน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของครูที่จะต้องมีในการสอนซึ่งรวมถึง เจตคติ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจตลอดจนความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประสบความสำเร็จ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาตัวนักเรียนทั้งในดานร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2538) กล่าวถึงสมรรถนะการสอนว่าเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางวิชาชีพ (Professional qualities) หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. มีความรู้ในวิชาหรือสาขาที่สอน เป็นสิ่งจำเป็นสิ่งแรกของสมรรถนะการสอน คือครูต้องมีความรู้อย่างถ่องแท้ในวิชาหรือสาขาที่สอน
2. มีความรู้ความเข้าใจในตัวผู้เรียน คือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักเบื้องต้นของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม พัฒนาการด้านต่างๆ เป็นต้น
3. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการสอนและทักษะในการใช้เทคนิค เพื่อการนำออกใช้ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรจิตวิทยาการเรียนรู้ วิธีสอนและเทคนิคต่างๆ รวมถึงทักษะในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
4. ความรู้ความเข้าใจทั่วไปที่เกี่ยวข้องของและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (interrelation) โดยสามารถนำมาบูรณาการการสอนของตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

จงกลณี หวงทอง (2538) สรุปความหมายของสมรรถนะการสอนไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการนำความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนทั่วไปไปปฏิบัติการสอนได้เหมาะสมทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน การวางแผนการเรียนการสอน วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า สมรรถนะการสอน หมายถึง ความสามารถทางการสอนของครูที่ไปผลมาจากการนำเอาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในสวนของนักการศึกษาต่างประเทศ ได้เสนอแนวคิดในลักษณะเดียวกัน ดังนี้

ไวแอกนด (Jame E. Weigand. 1977) ได้กำหนดทักษะพื้นฐานของสมรรถนะการสอน ประกอบด้วย

1. การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. การจัดลำดับขั้นการสอน
3. การใช้คำถาม
4. การเสริมแรง
5. การวัดและประเมินผล
6. การประเมินพัฒนาการของเด็ก
7. การมีมนุษยสัมพันธ์

ฮิล (V.L. Hill. 1989) กล่าวถึงสมรรถนะการสอนเป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมแง่มุมต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. ดานหลักสูตร เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาจุดประสงค์รายวิชา ตลอดจนการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ดานการสอน เป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3. ดานการวัดผล หมายถึง การเลือกวิธีวัดผลที่ได้เหมาะสม

4. ดานการประเมินผลการสอน คือ ความสามารถในการประเมินผลการสอนทั้งหมดตั้งแต่การวางจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ การเลือกเนื้อหา วิธีสอน รวมถึงความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือได้ของการวัดผลที่ผู้สอนปฏิบัติไป

สมรรถนะการสอนของครูที่มีความสัมพันธ์กับการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ดานความรู้ความเข้าใจตัวผู้เรียนจะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จ
2. ดานการวางแผน ครูควรพิจารณาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วิธีสอน สื่อการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน
3. ดานการเลือกยุทธวิธีการสอนที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา และพัฒนาการเด็ก
4. ดานการเลือกและใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ดานการประเมินผลตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้
6. ดานการจัดการเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน ครูควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติผู้เรียน

จากแนวคิดข้างต้นพอสรุปได้ว่า สมรรถนะทางการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและเนื้อหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล และบุคลิกภาพของครู ทั้งนี้ ครูโดยทั่วไปจึงควรมีสมรรถนะทางการสอนดังที่กล่าวมา และมีสมรรถนะทางการสอนเฉพาะสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบอยู่

2.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากการนำเสนอบทความทางวิชาการของเดวิด แมคเคิลแลนด์ นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเมื่อปี ค.ศ.1960 ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellent Performer) ในองค์การกับระดับทักษะความรู้ความสามารถโดยกล่าวว่าการวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพยังไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของบุคคลได้เพราะไม่ได้สะท้อนความสามารถที่แท้จริงออกมาได้ซึ่งเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาองค์การได้ศึกษากันมาเป็นเวลานานแล้ว ผู้ที่ริเริ่มการใช้คำว่า Competency และเขาได้เขียนบทความเรื่อง Testing for Competence Rather than for Intelligence ในปี 1973 กล่าวกันว่านี่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา Competency ให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกเหนือไปจากการวัดเชาวน์ปัญญา

ในปี ค.ศ.1970 เดวิด แมคเคิลแลนด์ได้ศึกษาหาเครื่องมือชนิดใหม่ที่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้อย่างแม่นยำแทนแบบทดสอบเก่าซึ่งไม่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานเนื่องจากคนได้คะแนนดีแต่ปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จจึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ซึ่งต่อมาเดวิด แมคเคิลแลนด์ได้เขียนบทความ "Testing for Competence Rather Than for Intelligence" ในวารสาร American Psychologist เพื่อเผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีซึ่งเขาเรียกว่าสมรรถนะ (Competency) บทความของแมคเคิลแลนด์

ที่ตีพิมพ์ในปี 1973 ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา Competency ให้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกเหนือไปจากการวัดเชาวน์ปัญญาและใช้กันต่อๆมาจนถึงทุกวันนี้

แนวคิดเรื่องสมรรถนะมักมีการอธิบายด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ซึ่งอธิบายว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็งโดยมีส่วนที่เห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่ายคือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำนั่นคือองค์ความรู้และทักษะต่างๆที่บุคคลมีอยู่และส่วนที่ใหญ่ที่มองเห็นได้ยากอยู่ที่ใต้น้ำได้แก่แรงจูงใจอุปนิสัยภาพลักษณ์ภายในและบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก

หลักตามแนวคิดของแมคเคิลแลนดมี 5 ส่วน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญเช่นความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น
2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self – concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่คุณคิดว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น
4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น
5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

2.4 การวัดสมรรถนะ

การวัดและประเมินสมรรถนะแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 3 กลุ่มคือ

1. Tests of Performance เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้รับการทดสอบทำงานบางอย่างเช่นการเขียนอธิบายคำตอบการเลือกตอบข้อที่ถูกที่สุดหรือการคิดว่าถ้ารูปทรงเรขาคณิตที่แสดงบนจอหมุนไปแล้วจะเป็นรูปใดแบบทดสอบประเภทนี้ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can do) ภายใต้เงื่อนไขของการทดสอบตัวอย่างของแบบทดสอบประเภทนี้ได้แก่แบบทดสอบความสามารถทางสมองโดยทั่วไป (General mental ability) แบบทดสอบที่วัดความสามารถเฉพาะเช่น Spatial ability หรือความเข้าใจด้านเครื่องยนต์กลไกและแบบทดสอบที่วัดทักษะหรือความสามารถทางด้านร่างกาย
2. Behavior Observations เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดสอบในบางสถานการณ์แบบทดสอบประเภทนี้ต่างจากประเภทแรกตรงที่ผู้เข้ารับการทดสอบไม่ต้องพยายามทำงานอะไรบางอย่างที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีแล้วแต่จะวัดจากการสังเกตและประเมินพฤติกรรมในบางสถานการณ์เช่นการสังเกตพฤติกรรมการเข้าสังคมพฤติกรรมการทำงานการสัมภาษณ์ก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย
3. Self-Reports เป็นแบบทดสอบที่ให้ผู้ตอบรายงานเกี่ยวกับตนเองเช่นความรู้สึกทัศนคติความเชื่อความสนใจแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบสอบถามแบบสำรวจความคิดเห็นต่างๆการตอบคำถามประเภทนี้อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ตอบก็ได้การทดสอบบางอย่างเช่นการสัมภาษณ์อาจเป็นการผสมกันระหว่าง Behavior Observations และ Self-Reports เพราะการถามคำถามในการ

สัมภาษณ์อาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความคิดและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์และในขณะเดียวกันผู้สัมภาษณ์ก็สังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมดังนั้น สำหรับบริบทของการจัดการเรียนการสอน นั้นการวัดหรือประเมินที่สอดคล้องที่สุดคือการสังเกตพฤติกรรมในการสังเกตพฤติกรรมนั้นมีสมมติฐาน 2 ประการที่จะทำให้การสังเกตพฤติกรรมมีความถูกต้องกล่าวคือ (1) ผู้ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) และประเมิน ต้องทำด้วยความตรงไปตรงมา (2) ผู้ที่สังเกตและประเมินต้องใกล้ชิดเพียงพอที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ถูก ประเมินได้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ที่ผู้สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโดยผู้ ที่สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะทำความเข้าใจกับความหมายและระดับของสมรรถนะที่จะประเมินในกรอบการ ประเมินที่กำหนดไว้และประเมินว่าพฤติกรรมการสอนโดยรวมๆของนักศึกษาผู้นั้นสอดคล้องกับระดับ สมรรถนะที่ระดับใดโดยผู้สังเกต (อาจารย์นิเทศก์) จะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการทำงานของผู้ที่ถูก ประเมินไว้เป็นระยะๆเพื่อให้เป็นหลักฐานยืนยันในกรณีที่ถูกประเมินไม่เห็นด้วยกับระดับสมรรถนะที่ได้รับ การประเมิน

การวัดสมรรถนะการปฏิบัติทำได้ค่อนข้างลำบากจึงอาศัยวิธีการหรือใช้เครื่องมือบางชนิดเพื่อวัด สมรรถนะของบุคคลดังนี้

1. ประวัติการทำงานของบุคคลว่าทำอะไรบ้างมีความรู้ทักษะหรือความสามารถอะไรเคยมี ประสบการณ์อะไรมาบ้างจากประวัติการทำงานทำให้ได้ข้อมูลส่วนบุคคล

2. ผลประเมินการปฏิบัติงาน (Performance appraisal) ซึ่งจะเป็ข้อมูลเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานใน 2 ลักษณะคือ

2.1 ผลการปฏิบัติที่เป็นเนื้องาน (Task performance) เป็นการทำงานที่ได้เนื้องาน แท้ๆ

2.2 ผลงานการปฏิบัติที่ไม่ใช่เนื้องานแต่เป็นบริบทของเนื้องาน (Contextual performance) ได้แก่ลักษณะพฤติกรรมของคนปฏิบัติงานเช่นการมีน้ำใจเสียสละช่วยเหลือคนอื่น เป็นต้น

2.3 ผลการสัมภาษณ์ (interview) ได้แก่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจจะเป็นการ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างคือกำหนดคำถามไว้แล้วสัมภาษณ์ตามที่กำหนดประเด็นไว้กับการ สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างคือสอบถามตามสถานการณ์คล้ายกับเป็นการพูดคุยกันธรรมดาๆแต่ผู้สัมภาษณ์ จะต้องเตรียมคำถามไว้ในใจโดยใช้กระบวนการสนทนาให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สบายใจให้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริง มากที่สุด

2.4 ศูนย์ประเมิน (Assessment center) จะเป็นศูนย์รวมเทคนิคการวัดทาง จิตวิทยาหลายอย่างเข้าด้วยกันรวมทั้งการสนทนากลุ่มแบบไม่มีหัวหน้ากลุ่มรวมอยู่ด้วยในศูนย์นี้

2.5 การประเมินรอบด้าน (360 Degree feedback) ได้แก่การประเมินจากเพื่อน ร่วมงานผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาและลูกค้าเพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะและคุณลักษณะ

2.5 กรอบการประเมินสมรรถนะครู

การกำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดความต้องการการพัฒนาสมรรถนะของครูและการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้าง แบบทดสอบเพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามโครงการยกระดับคุณภาพครู ทั้งระบบ: กิจกรรรมจัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาครูรายบุคคลซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนศึกษานิเทศก์นักวิชาการศึกษาผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์สมรรถนะครูประกอบด้วยเจตคติค่านิยมความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น สำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษาจากแบบประเมินสมรรถนะและมาตรฐานของครูผู้สอนที่ หน่วยงานต่างๆได้จัดทำไว้ได้แก่แบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) มาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภารูปแบบสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สค.บศ.) นอกจากนี้ยังศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน จากการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 สมรรถนะคือ

- 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน
- 1.2 การบริการที่ดี
- 1.3 การพัฒนาตนเอง
- 1.4 การทำงานเป็นทีม
- 1.5 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะคือ

- 2.1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
- 2.2 การพัฒนาผู้เรียน
- 2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 2.4 การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 2.5 ภาวะผู้นำครู
- 2.6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

2.6 รายละเอียดและคำอธิบายสมรรถนะครู

สมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะและสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมรรถนะหลัก (Core Competency)

สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)

หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ โดยมีการวางแผนกำหนดเป้าหมาย ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงพัฒนา ประสิทธิภาพและผลงานอย่างต่อเนื่องดังรายละเอียดในตารางที่ 2.2 สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการ ปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 สมรรถนะที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working Achievement Motivation)	1.1 ความสามารถในการวางแผน การกำหนดเป้าหมายการวิเคราะห์ สังเคราะห์ภารกิจงาน	<ol style="list-style-type: none"> วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน กำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน
	1.2 ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์	<ol style="list-style-type: none"> ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง
	1.3 ความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง
	1.4 ความสามารถในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	<ol style="list-style-type: none"> ใช้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง/พัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน

สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) หมายถึง ความตั้งใจและความเต็มใจในการให้บริการ และการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการดังรายละเอียดในตารางที่ 2.3 สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 สมรรถนะที่ 2 การบริการที่ดี (Service Mind)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การบริการที่ดี (Service Mind)	2.1 ความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการ	<ol style="list-style-type: none"> ทำกิจกรรมต่างๆเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเมื่อมีโอกาส เต็มใจภาคภูมิใจและมีความสุขในการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
	2.2 การปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพ	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง ปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ

สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development) หมายถึง การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ ติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ มีการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางานดังรายละเอียดในตารางที่ 2.4 สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 สมรรถนะที่ 3 การพัฒนาตนเอง (Self- Development)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การพัฒนาตนเอง (Self- Development)	3.1 การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ	1. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มุ่งมั่นและแสวงหาโอกาสพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเข้าร่วมประชุม/สัมมนาการศึกษาดูงาน การค้นคว้าด้วยตนเอง
	3.2 การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ	1. รวบรวม สังเคราะห์ข้อมูลความรู้ จัดเป็นหมวดหมู่ และปรับปรุงให้ทันสมัย 2. สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ องค์กรและวิชาชีพ
	3.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างเครือข่าย	1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน 2. ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น 3. มีการขยายผลโดยสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) หมายถึง การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือทีมงาน แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตาม ได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธภาพของสมาชิกตลอดจนเพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายดังรายละเอียดในตารางที่ 2.5 สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.5 สมรรถนะที่ 4 การทำงานเป็นทีม (Team Work)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การทำงานเป็นทีม (Team Work)	4.1 การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2. ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 3. ช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อนร่วมงานเพื่อสู่เป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน
	4.2 การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม
	4.3 การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนหรือสถานการณ์ที่หลากหลาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและในสถานการณ์ต่างๆ
	4.4 การแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส
	4.5 การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. แลกเปลี่ยน/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ภายในทีมงาน 2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้/รับฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน 3. ร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครูดังรายละเอียดในตารางที่ 2.6 สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6 สมรรถนะที่ 5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's Ethics and Integrity)	1. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุน และเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ 2. เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ 3. ยกย่อง ชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ 4. ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ
	2. มีวินัย และความรับผิดชอบในวิชาชีพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ซื่อสัตย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด 2. ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร 3. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และมุ่งมั่นพัฒนาการประกอบวิชาชีพให้ก้าวหน้า 4. ยอมรับผลอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค
	3. การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตน/ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมกับสถานะของตน 2. รักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 3. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
	4. การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่และสถานการณ์ 2. มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ 3. ปฏิบัติตนตามหลักการครองตน ครองคน ครองงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ 4. เป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมผู้อื่นให้ปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพครู และพัฒนางานเป็นที่ยอมรับ

สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency)

สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรการออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดดังรายละเอียดในตารางที่ 2.7 สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.7 สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (Curriculum and Learning Management)	1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้าง/พัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและท้องถิ่น 2. ประเมินการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
	2. ความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัย และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน 3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ 4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบโดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน 5. มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง 6. ประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา
	3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2. ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
		<p>3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปลูกฝัง/ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของผู้เรียน</p> <p>4. ใช้หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ</p> <p>5. ใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนในการจัดการเรียนรู้</p> <p>6. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน</p>
	4. การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้	<p>1. ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>2. สืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p> <p>3. ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อ/นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้</p>
	5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	<p>1. ออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และผู้เรียน</p> <p>2. สร้างและนำเครื่องมือวัดและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม</p> <p>3. วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง</p> <p>4. นำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้</p>

สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) หมายถึงความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตยความภูมิใจในความเป็นไทยการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพดังรายละเอียดในตารางที่ 2.8 สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.8 สมรรถนะที่ 2 การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การพัฒนาผู้เรียน (Student Development)	2.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม 3. จัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน
	2.2 การพัฒนาทักษะชีวิต และสุขภาพกายและ สุขภาพจิตผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลตนเอง มีทักษะในการเรียนรู้ การทำงาน การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
	2.3 การปลูกฝังความเป็น ประชาธิปไตยความภูมิใจใน ความเป็นไทยให้กับผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สอดแทรกความเป็นประชาธิปไตยความภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน 2. จัดทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยความภูมิใจในความเป็นไทย
	2.4 การจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ผู้เรียนคณะครูผู้สอน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล 2. นำข้อมูลนักเรียนไปใช้ช่วยเหลือ/พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านการเรียนรู้และปรับพฤติกรรมเป็นรายบุคคล 3. จัดกิจกรรมเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้แก่นักเรียนอย่างทั่วถึง 4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับค่านิยมที่พึงงาม 5. ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ทันการณ

สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชาการกำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.9 สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.9 สมรรถนะที่ 3 การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)	1. จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน 3. ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้ และปลอดภัยอยู่เสมอ
	2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียน/ประจำวิชา	1. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน 2. นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ
	3. กำกับดูแลชั้นเรียนรายชั้น/รายวิชา	1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในชั้นเรียน 2. แก้ปัญหา/พัฒนานักเรียนด้านระเบียบวินัย โดยการสร้างวินัยเชิงบวกในชั้นเรียน 3. ประเมินการกำกับดูแลชั้นเรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา

สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) หมายถึงความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นเป็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลผลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ห้องค์กรหรือ งานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบดังรายละเอียดในตารางที่ 2.10 สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.10 สมรรถนะที่ 4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และ การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Analysis & Synthesis & Classroom Research)	1. การวิเคราะห์	1. สำรวจปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อวางแผนการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียนเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ระบุ สภาพปัจจุบัน 3. มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาส ความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้น เรียน
	2. การสังเคราะห์	1. รวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มของสภาพปัญหาของ ผู้เรียน แนวคิดทฤษฎีและวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อ สะดวกต่อการนำไปใช้ 2. มีการประมวลผลหรือสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็น ประโยชน์ต่อการแก้ไข้ปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูล รอบด้าน
	3. การวิจัยเพื่อ พัฒนาผู้เรียน	1. จัดทำแผนการวิจัย และดำเนินกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามแผนดำเนินการวิจัยที่กำหนดไว้ 2. ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ ผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ 3. มีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในกรณีศึกษาอื่นๆ ที่มีบริบทของปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมของครู ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียนโดยปราศจากการใช้อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.11 สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.11 สมรรถนะที่ 5 ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
ภาวะผู้นำครู (Teacher Leadership)	1. วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ ที่เหมาะสมกับความเป็นครู (Adult Development)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พิจารณาทบทวน ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้เรียนและผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม 2. เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงาน และให้เกียรติแก่ผู้อื่น 3. กระตุน้จูงใจ ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำของผู้อื่นให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน
	2. การสนทนาอย่าง สร้างสรรค์ (Dialogue)	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีปฏิสัมพันธ์ในการสนทนา มีบทบาท และมีส่วนร่วมในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาวิชาชีพ 2. มีทักษะการฟัง การพูด และการตั้งคำถาม เปิดใจกว้าง ยืดหยุ่น ยอมรับทัศนะที่หลากหลายของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน 3. สืบเสาะข้อมูล ความรู้ทางวิชาชีพใหม่ๆ ที่สร้างความท้าทายในการสนทนาอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น
	3. การเป็นบุคคลแห่งการ เปลี่ยนแปลง (Change Agency)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ซึ่งเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น 2. ริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม 3. กระตุน้ผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษา และวิชาชีพ 4. ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบ/ขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้
	4. การปฏิบัติงานอย่าง ไตร่ตรอง (Reflective Practice)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พิจารณาไตร่ตรองความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ 2. สนับสนุนความคิดริเริ่มซึ่งเกิดจากการพิจารณาไตร่ตรองของเพื่อนร่วมงาน และมีส่วนร่วม ในการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
		3. ใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการตรวจสอบ ประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง และผลการดำเนินงานสถานศึกษา
	5. การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Concern for improving pupil achievement)	1. กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ทำท่ายความสามารถของตนเองตามสภาพจริง และปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ 2. ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นรอบด้านของผู้เรียน ต่อผู้ปกครองและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ 3. ยอมรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความคาดหวัง ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนจากผู้ปกครอง 4. ปรับเปลี่ยนบทบาทและการปฏิบัติงานของ ตนเองให้เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน 5. ตรวจสอบข้อมูลการประเมินผู้เรียนอย่างรอบ ด้าน รวมไปถึงผลการวิจัยหรือองค์ความรู้ต่างๆ และนำไปใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนอย่าง เป็นระบบ

สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative – Building for Learning Management) หมายถึง การประสานความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.12 สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative – Building for Learning Management) ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.12 สมรรถนะที่ 6 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative-Building for Learning Management)

สมรรถนะ	ตัวบ่งชี้	รายการพฤติกรรม
การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ (Relationship & Collaborative for Learning)	1. การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	1. กำหนดแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือกับชุมชน 2. ประสานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา 3. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน 4. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

	2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการจัดการเรียนรู้	1. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
--	---	---

แบบประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื้อหาของแบบประเมินนี้มีจำนวน 2 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ และตอนที่ 2 แบบวัดสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีจำนวน 11 สมรรถนะ รวมทั้งสิ้น 100 ข้อรายการ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ คือ ปฏิบัติน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อรายการ มีดังนี้ คือ ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้คะแนน 1 คะแนน ปฏิบัติน้อย ได้คะแนน 2 คะแนน ปฏิบัติปานกลาง ได้คะแนน 3 คะแนน ปฏิบัติมากได้คะแนน 4 คะแนน และปฏิบัติมากที่สุด ได้คะแนน 5 คะแนน รายละเอียดของโครงสร้างเครื่องมือประเมินฉบับนี้แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.13 โครงสร้างแบบประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เนื้อหาหลัก	เนื้อหาย่อย	ลักษณะเครื่องมือ	จำนวนข้อ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาสูงสุด อายุราชการ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความถนัดหรือเชี่ยวชาญ	เลือกตอบ และ ปลายเปิด	5
ตอนที่ 2 สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ของครูผู้สอน	1. สมรรถนะหลัก(Core competency)	แบบวัดชนิด	
	1.1 การมุ่งมั่นผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	มาตร	9
	1.2 การบริการที่ดี	ประมาณ	7
	1.3 การพัฒนาตนเอง	ค่า 5 ระดับ	7
	1.4 การทำงานเป็นทีม	(100 ข้อ)	8
	1.5 จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู		10
	2. สมรรถนะตามสายงาน (Functional competency)	แบบวัดชนิด	
	2.1 การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	มาตร	12
	2.2 การพัฒนาผู้เรียน	ประมาณ	11
	2.3 การบริหารจัดการชั้นเรียน	ค่า 5 ระดับ	8
	2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน		8
	2.5 ภาวะผู้นำครู		12
2.6 สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้		8	

การให้คะแนนและการแปลผลการประเมินสมรรถนะครู

การให้คะแนนการประเมินสมรรถนะครู

1. การให้คะแนนในแต่ละข้อรายการจะมีระดับคุณภาพของสภาพการปฏิบัติงาน 5 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติน้อยที่สุด ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก และปฏิบัติมากที่สุด โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ

2. การประมวลผลในแต่ละข้อรายการให้นำคะแนนที่ประเมินจากครูผู้สอนประเมินตนเอง เพื่อนครูประเมิน และผู้บริหารประเมิน มาคำนวณหาค่าฐานนิยม (Mode) หรือค่ามัธยฐาน (Median) ในทางปฏิบัติให้กรอกคะแนนที่ครูผู้สอนประเมินตนเอง เพื่อนครูประเมิน และผู้บริหารประเมิน (ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สมรรถนะครูของ สพฐ.)

3. การประมวลผลในแต่ละสมรรถนะให้นำค่าฐานนิยม (Mode) หรือค่ามัธยฐาน (Median) ในแต่ละข้อรายการ (ที่ได้จากข้อ 2) มาคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) แล้วนำเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผลการประเมิน เพื่อสรุปเป็นผลการประเมินรายสมรรถนะ (ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สมรรถนะครู ของ สพฐ.)

เกณฑ์ในการแปลผลการประเมินรายสมรรถนะ การนำคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ในแต่ละสมรรถนะมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผลที่กำหนดไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
4.01-5.00	สูง
3.01-4.00	ปานกลาง
ตั้งแต่ 3.00 ลงมา	ต่ำ

ตัวอย่าง การประมวลผลและการแปลผลการประเมินสมรรถนะการบริการที่ดี

รายการพฤติกรรม	ผลการประเมิน			คะแนนฐานนิยม
	ตนเอง	เพื่อนครู	ผู้บริหาร	
1. วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	2	3	2	2
2. กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน	4	4	5	4
3. กำหนดแผนการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน	5	5	5	5
4. ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	5	4	5	5
คะแนนเฉลี่ย (ผลรวมของคะแนนฐานนิยม/จำนวนรายการพฤติกรรม)	(16/4)			4.00
ระดับคุณภาพ				ปานกลาง

สรุป สมรรถนะการบริการที่ดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และมีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง (ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สมรรถนะครูของ สพฐ.)

ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจดำเนินงานงบประมาณ เวลาและบุคลากร อาจจะเป็นการยากที่แบบประเมิน ครูผู้สอนให้ครอบคลุมความรู้ความสามารถอย่างหลากหลายมิติ พร้อมทั้งการประเมินเชิงลึกในแต่ละมิติให้สอดคล้องตามกรอบการประเมินได้การออกแบบกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครู

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตจึงจำเป็นต้องสร้างสมดุลระหว่างความครอบคลุมและความลึกในการประเมิน และให้นำหนักการประเมินระหว่างตัวชี้วัดต่างๆควรมาน้อยตามความสำคัญ ซึ่งแต่ละการประเมินก็มีการออกแบบแตกต่างกันไป จากการศึกษาเปรียบเทียบกรอบการประเมินต่างๆ จากเอกสารงานวิจัย ปรากฏว่าแบบประเมินให้น้ำหนักกับความรู้ในเนื้อหาและวิธีการสอนมากแต่ไม่ครอบคลุมถึงการจัดการเรียนสอนในห้องเรียนจริง ในขณะที่เดียวกันยังพบว่ากรอบการประเมินส่วนใหญ่ยังเน้นการประเมินด้านเนื้อหาและวิธีการสอนแต่ขาดความชัดเจนและละเอียดที่เป็นองค์ประกอบในการประเมินรายด้านยังไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจนในการนำไปประเมินนักศึกษาครูกลุ่มครุศาสตร์ได้

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้มีได้มุ่งเน้นศึกษาและเปรียบเทียบว่ากรอบการประเมินใดเหมาะสมที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะความเหมาะสมของกรอบการประเมินนั้นขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกับบริบทและกรอบแนวทางการสอนที่ดีของแต่ละระบบในการจัดการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงเป็นที่น่าทำทหายว่าการพัฒนากรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านและกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูกลุ่มวิชาภาษาและสังคมศาสตร์ให้สามารถนำมาประเมินนักศึกษาครูได้สอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. กรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน

การประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ตามกรอบการประเมินฯ ของโครงการวิจัยกำหนดขอบเขตในการประเมินที่มีองค์ประกอบ 2 มิติคือ มิติด้านเนื้อหา (Content Domain) และมิติด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ (Cognitive Domain) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การรู้วิชาเฉพาะด้าน

3.1 ด้านเนื้อหา

3.1.1 การประเมินผลด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านภาษาไทยของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งหัวข้อที่ใช้ในการประเมินในแต่ละเนื้อหาสอดคล้องกับวิชาเฉพาะด้านระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) การอ่าน / การอ่านวรรณกรรมเยาวชน / การอ่านเพื่อพัฒนาปัญญา
- 2) การเขียน / การเขียนสารคดี / การเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก
- 3) ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร / วาทกรรมสำหรับครู / พฤติกรรมการสอนภาษาไทย/ สัมมนาภาษาไทย
- 4) วรรณกรรมศึกษา / วรรณกรรมร่วมสมัย / วรรณกรรมในแบบเรียนไทยระดับประถมศึกษา / วรรณกรรมในแบบเรียนระดับมัธยมศึกษา / วรรณกรรมวิจารณ์

3.1.2 การประเมินผลด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัยของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย มีขอบเขตในการประเมินครอบคลุมเนื้อหาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ซึ่งกำหนดให้ต้องบูรณาการความรู้การศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมไม่น้อยกว่าหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1) หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย

- 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย
- 4) คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 5) วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 6) สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 7) ศิลปะและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
- 8) สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1.3 การประเมินผลด้านเนื้อหาวิชาเฉพาะด้านสังคมศึกษาของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านสังคมศึกษา มีขอบเขตในการประเมินครอบคลุมเนื้อหา ดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติศาสตร์
- 2) ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และประชากร
- 3) รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์
- 4) ศาสนา และปรัชญา

3.2 ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านสาขาวิชาภาษาไทย ได้กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้/ความเข้าใจ
- 2) ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้
- 3) ด้านทักษะกระบวนการทางภาษาไทย

4. การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

นักวิจัยทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูได้พยายามคิดหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงมีการศึกษาวิจัยวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การมอบหมายให้วิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือเรียน (Stump, 2001) การมอบหมายให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ววิจารณ์แผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนรายวิชาวิธีสอน (Tuan, 1996; Stump, 2001) การปฏิบัติการสอนแบบจุลภาค (micro-teaching) แล้ววิจารณ์การสอนโดยตนเอง เพื่อน และครูผู้สอนวิชาวิธีสอน (Tuan, 1996; Tuan & Kaou, 1997; Bell et al., 1998; Veal, 1998; Eick, 2000; Halim&Meerah, 2002) การสะท้อนแนวคิดและประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน (Tuan, 1996) การเขียนอนุทิน (Tuan, 1996; Bell et al., 1998; Veal, 1998; Eick, 2000) รวมทั้งการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (van Driel et al., 2002) อย่างไรก็ตามปัญหาหนึ่งที่พบโดยทั่วไปสำหรับนักศึกษาครูที่มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองมีอยู่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของ

รายวิชาต่างๆ ได้ ซึ่งการขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ทำให้การจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาดังกล่าว ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (Veal, 1998; Bell, Veal & Tippins, 1998; Zembal-Saul, Starr & Krajcik, 1999)

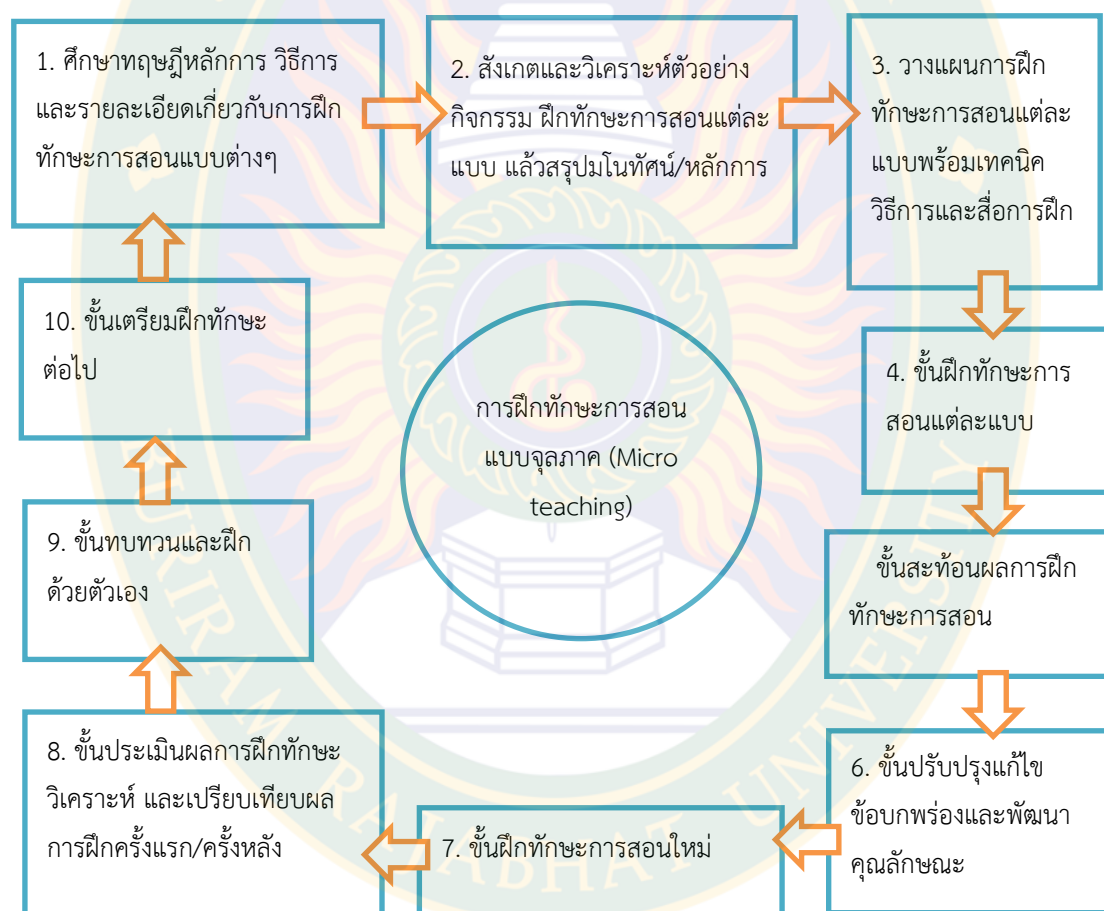
ภารกิจสำคัญอีกประการของคณะครุศาสตร์ ก็คือทำหน้าที่เป็น "ครูของครู" ที่ต้องผลิตและพัฒนา นักศึกษาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นำทักษะและความรู้ที่จำเป็น จากกระบวนการเรียนการสอนไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ ในการผลิตและพัฒนา นักศึกษาวิชาชีพรู้ในระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาและมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการสอนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การรู้วิชาเฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) การรู้วิธีการสอน (Pedagogical Content Knowledge) และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (Teaching Competency)

ความรู้ความเข้าใจจากการศึกษาเรื่อง การรู้วิชาเฉพาะด้าน การรู้วิธีการสอน และสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ด้านวิชาชีพของ ครูกลุ่มวิชาภาษา และสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และการพัฒนาทักษะ วิชาชีพ ดังนั้นกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู กลุ่ม วิชา และสังคมศาสตร์ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับวัดและประเมิน สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู ภาษา และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็น ข้อมูลในการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาต่อไป

ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้และวิธีสอนของนักศึกษาครูเป็นงานที่ค่อนข้าง ยากและท้าทาย เนื่องจากสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้ และวิธีสอนของนักศึกษาครูมีหลาย องค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน อย่างไรก็ตาม Baxter & Lederman (1999: 158) ได้เสนอกรอบแนวคิดในการวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนว่าควรวัดให้ครอบคลุม ทั้งสามด้าน คือ สิ่งที่ครูผู้สอนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และเหตุผลในการปฏิบัติของครูผู้สอน โดยใช้วิธีวัดที่ ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายที่เรียกว่า Multi-method evaluation เพราะว่าไม่มีวิธีวัดวิธี ใดวิธีหนึ่งที่สามารถวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนได้ครบและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ (Baxter; & Lederman, 1999: 158-159) วิธีวัดที่ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายอาจประกอบด้วย การ สังเกตการสอน การสัมภาษณ์ก่อนและหลังการสอน การตรวจแผน การจัดการเรียนรู้ การอภิปรายเกี่ยวกับ กรณีตัวอย่าง การเก็บรวบรวมชิ้นงาน การเขียนอนุทินสะท้อนแนวคิด/หรือการใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น นอกจากการวัดการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนควรต้องใช้วิธีวัดที่หลากหลาย แล้วจึงควรต้องวัดอย่าง ต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ (เช่น 1 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา) เพราะว่าการพัฒนาความรู้ใน เนื้อหาผนวกวิธีสอนของครู (Pedagogical Content Knowledge) เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ภายใต้กิจกรรมการวาง แผนการสอน การปฏิบัติการสอน และการสะท้อนแนวคิดที่ได้จากการสอนเนื้อหาหนึ่งๆ ของครูผู้สอน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดการวัดสมรรถนะการเป็นครูของวิเบอร์ (Weber, 1974) ได้ กล่าวถึงเกณฑ์การวัดสมรรถนะการเป็นครู ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ การวัดผลความรู้ (Knowledge criteria) การวัดผลการปฏิบัติการสอน (Performance criteria) และการวัดผลการสอน (Consequence criteria) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะของครูโดยประยุกต์แนวคิดการวัดผล สมรรถภาพการเป็นครูของ วิเบอร์ (Weber, 1974) โดยใช้เกณฑ์การวัดผล 2 ด้าน ได้แก่ การวัดผลด้าน ความรู้ (Knowledge criteria) และการวัดผลการปฏิบัติการสอน (Performance criteria) เนื่องจากการ ประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูก่อนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในการวิจัยครั้งนี้จึงไม่กำหนดกรอบ การประเมินด้านการวัดผลการสอน (Consequence criteria) ซึ่งรายละเอียดของเกณฑ์แต่ละด้าน มีดังนี้

1) เกณฑ์การวัดผลความรู้ คือการประเมินทางด้านความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชาเฉพาะด้าน ทักษะกระบวนการและเจตคติ 2) เกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงาน คือ การประเมินผล ทางด้านการปฏิบัติการสอน การใช้เทคนิควิธีสอน การใช้สื่อการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังได้ศึกษารูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะของครูจากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ (ทิศนา แชนมณี, 2550; พยุงค์ดี จันทรสุนทร, 2543; Baxter; & Lederman, 1999: 158-159; The College Academic Council, 2004; Chicago Public School Education, 1995; Corcoran, T. ; &Goertz, M., 1995; Murphy, F.; & Timmins, F., 2009) การสังเคราะห์งานวิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะ ของครู ซึ่งประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ การเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์เป็นฐาน (Experience based learning) การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความรู้เฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) และการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนรายบุคคล (Individual competency in teaching) จากงานวิจัยทำให้ ได้กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการสอนด้วยกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค 10 ขั้นตอน ดังแสดง ในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กระบวนการพัฒนาสมรรถภาพการสอนด้วยกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค

ซึ่งในการสร้างตัวชี้วัดในการประเมินผลการสอนของนักศึกษาครูประยุกต์แนวคิดตามกรอบแนวทางการสอน (Framework for Teaching) ของแดเนียลสัน (Danielson) ซึ่งแบ่งความรู้และความสามารถในการสอนออกเป็น 4 มิติ ที่แยกแยะออกเป็น 22 องค์ประกอบตามตารางที่ 2.14

ตารางที่ 2.14 ความรู้และความสามารถในการรอบแนวทางการสอนที่ดีของแดนเนียลสัน

มิติความรู้และความสามารถในการสอน	องค์ประกอบ
การวางแผนและเตรียมการสอน (Planning and Preparation)	ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและทักษะการสอนความรู้เกี่ยวกับนักเรียนที่สอนการเลือกและออกแบบวิธีการสอนที่สอดคล้องกับนักเรียนและการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน
การจัดการห้องเรียน (The Classroom Environment)	สร้างบรรยากาศความเป็นมิตรและความรักต่อห้องเรียนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้บริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนดูแลจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน และพื้นที่ในห้องเรียน
การสอน (Instruction)	สื่อสารเนื้อหาการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจนและถูกต้องทักษะการสอนโดยตั้งคำถามและให้นักเรียนอภิปรายทักษะการดึงดูดความสนใจนักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์และการให้คิดเห็นกลับกับนักเรียน (Feedback) การปรับการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และนักเรียนในห้องเรียน
ความรับผิดชอบในอาชีพครู (Professional Responsibilities)	ทบทวนและประเมินการสอนของตนเองเก็บข้อมูลต่างๆอย่างถูกต้องปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวนักเรียนช่วยเหลือโรงเรียนและเขตพื้นที่การพัฒนาและฝึกฝนในสายอาชีพการแสดงออกซึ่งความเป็นครูมืออาชีพ

เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) ในการประเมินแต่ละมิติหรือตัวชี้วัด กำหนดให้จะต้องมีระดับคะแนนอย่างน้อยมากกว่า 2 ระดับขึ้นไป เพื่อให้สามารถแยกแยะผลงานหรือทักษะของครูได้หลายระดับ และควรระบุถึงพฤติกรรมการสอนหรือหลักฐานที่แตกต่างกันตามคะแนนในแต่ละระดับอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและเที่ยงตรงมากขึ้นในการให้คะแนน โดยระดับคะแนนสูงสุดย่อมบ่งบอกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

ตารางที่ 2.15 เกณฑ์การให้คะแนนในตัวชี้วัดด้านทักษะการดึงดูดความสนใจนักเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ ในกรอบแนวทางการสอนที่ดีของแดเนียลสัน

ตัวชี้วัด	ระดับคะแนนของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้			
	ไม่น่าพอใจ	พื้นฐาน	ดี	ดีมาก
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการให้แบบฝึกหัด	ไม่เหมาะสมกับอายุและภูมิหลังของผู้เรียน และไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน	เหมาะสมและดึงดูดนักเรียนได้เพียงบางคน	กิจกรรมและแบบฝึกหัดส่วนใหญ่เหมาะสมกับนักเรียนและกระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรียน	นักเรียนทุกคนให้ความสนใจในกิจกรรม และริเริ่มหรือดัดแปลงกิจกรรมเอง ซึ่งเพิ่มพูนความเข้าใจในเนื้อหา
การใช้สื่อการสอน	ไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์การสอนและไม่ดึงดูดนักเรียน	มีสื่อการสอนบางส่วนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การสอนและดึงดูดนักเรียน	ตรงตามจุดประสงค์การสอนและดึงดูดความสนใจนักเรียนได้	ตรงตามจุดประสงค์การสอนและดึงดูดความสนใจนักเรียนได้ รวมทั้งนักเรียนสนใจจะผลิต หรือดัดแปลงการใช้สื่อการสอน

จากการสังเคราะห์งานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางและกรอบแนวคิดสำคัญในการดำเนินการวิจัยการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการสอนและการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูภาษา และสังคมศาสตร์ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดของประเด็นต่างๆ ที่สำคัญในหัวข้อต่อไป เพื่อเชื่อมโยงถึงความสำคัญของการวิจัยเพื่อพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการสอนและการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ รวมทั้งนำเสนอแนวคิดในการประเมินผลกรอบฯ ที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้ประเมินนักศึกษาครูในการเรียนการสอนแบบจุลภาคต่อไป

5. การสอนแบบจุลภาค

การสอนแบบจุลภาค เริ่มที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ในปี 1963 โดยมีกลุ่มนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย Dwight Allen, Robert Bush, Fred Macdonald, และ J.M. Cooper ได้ทำการศึกษา หารวธีการฝึกอบรมครู ก่อนประจำการได้คิดค้นและทำการแจกแจงทักษะการสอนที่ซับซ้อนนั้นออกเป็น 18 ทักษะด้วยกัน ซึ่งบางทักษะก็เป็นทักษะรวม เช่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ทักษะการสรุปสัมพันธ์ ทักษะการเสริมสร้างกำลังใจ ทักษะการอธิบายและยกตัวอย่าง ทักษะการเจียบทักษะการกระตุ้นให้ นักศึกษาตั้งคำถามเอง เป็นต้น

จากการศึกษาวิจัยของกลุ่ม Allen ที่สแตนฟอร์ด เรื่อง “การสอนจุลภาค” นี้ เริ่มเป็นที่สนใจต่อผู้เกี่ยวข้อง ในวงการฝึกหัดครู และครูประจำการมากขึ้นทุกขณะ ได้มีการลอกแบบไปใช้และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั่วไป ในสหรัฐอเมริกา และประเทศต่างๆ ทั่วโลก มหาวิทยาลัยอุสเตอร์ (New University of Ulster) และมหาวิทยาลัยสเตอร์ลิง (University of Stirling) ในประเทศอังกฤษ ได้นำเอาไปใช้ฝึกอบรมครู

ใหม่ ส่วนมหาวิทยาลัยแคสเตอร์ ได้ตั้งศูนย์วิจัยการสอนระหว่างชาติ (International Micro teaching Research Unit of the University of Lancaster)

ในประเทศไทยได้รับเอาการสอนแบบจุลภาคมาใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ.1971 มหาวิทยาลัยหลายแห่งและวิทยาลัยฝึกหัดครูต่างๆ ได้นำเอาวิธีการสอนแบบจุลภาคมาปรับเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการของแต่ละสถาบันทำการฝึกอบรมครูและยังได้ทำการศึกษาวิจัยการสอนแบบจุลภาคนี้ตลอดมา สถาบันที่นำการสอนแบบจุลภาคมาใช้ได้แก่ วิทยาลัยครูธนบุรี วิทยาลัยครูพระนคร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบของการสอนแบบจุลภาค สามารถนำไปกับการฝึกอบรมพัฒนาการสอนดังนี้

1. ใช้ฝึกทักษะการสอนก่อนที่จะออกไปทำงาน (Pre-service teaching training) เป็นการฝึกทักษะการสอน เพื่อให้แน่ใจว่า เข้าใจและสามารถที่จะแสดงออกถึงทักษะต่าง ๆ ขณะที่ทำการสอนต่อไปได้

2. ใช้ฝึกอาจารย์ประจำการ ที่ต้องการพัฒนาตนเอง (In-service training) เป็นการฝึกซ่อมเพิ่มเติมหรือตรวจสอบความสามารถในการใช้ทักษะการสอนของอาจารย์ที่มีความสนใจในการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด

3. ใช้ประกอบการพัฒนาประสบการณ์ และทักษะในการฝึกอบรม (Further Development in experience and skills) การดำเนินการสอนแบบจุลภาคนี้สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนการสอน และสามารถใช้ในการค้นคว้าและพัฒนาทักษะต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการสอนแบบจุลภาคนี้

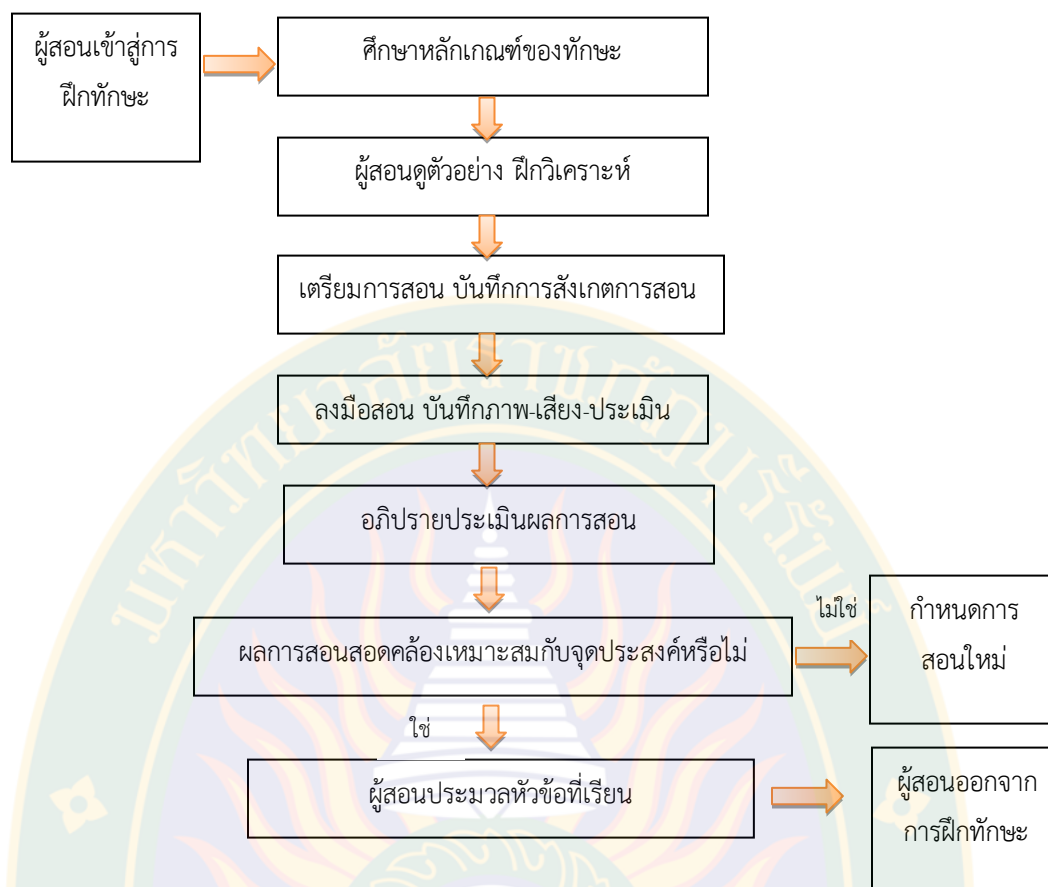
4. เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ในการทำงานของผู้ดำเนินงานได้มาก เพราะทำให้เป้าหมายของโครงการเด่นชัด และสามารถจัดและดำเนินการนิเทศก์ (Teacher supervisions) ดังนี้

4.1 ทำให้อาจารย์นิเทศก์ติดตาม สังเกตการแสดงออกของครูฝึก (ผู้เรียน) ได้ และครูฝึกสามารถรับรู้ผลการแสดงออกของตนอย่างแท้จริงด้วย

4.2 เป็นการอบรมที่สนองความสามารถของครูฝึก เป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง การฝึกทักษะเช่นนี้ สามารถจัดและพัฒนาทักษะต่างๆ ให้เหมาะกับบุคลิกภาพ และความสามารถของแต่ละคนได้

การสอนจุลภาคเป็นการสอนที่ย่อขนาดของห้องเรียน เวลาเรียนบทเรียนและยังจำกัดความสลับซับซ้อนของทักษะการสอนด้วยซึ่งขบวนการนี้ใช้ฝึกทักษะการสอนสำหรับครูก่อนประจำการและครูประจำการได้ดีที่สุดวิธีหนึ่งในปัจจุบันระบบการสอนแบบจุลภาคที่ส่วนใหญ่คณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยนำมาใช้นั้นลอกมาจากต้นแบบของแอสตันพอร์ตซึ่งได้มีการสอนซ้ำและจัดให้ดำเนินการสอนซ้ำภายในวันเดียวกันเพื่อเป็นการซักซ้อมแก้ไขข้อบกพร่องทันทีเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่จะฝึกทักษะการสอนในสถานศึกษาระบบการสอนแบบจุลภาคตามแบบต้นฉบับของแอสตันพอร์ตเมื่อปี ค.ศ. 1964 นั้นดำเนินเป็นขั้นดังนี้ การเตรียม (Plan) การสอน (Teach) วิจารณ์ (Critique) เตรียมใหม่ (Re-plan) สอนใหม่ (Reteach) ดูภาพ (View) วิจารณ์ (Critique) และเสร็จสิ้น (Finish)

การฝึกทักษะการสอนเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามแผนภูมิดังนี้ (พึงใจ สินธวานนท์ , 2519 : 319 - 320)

ภาพที่ 2.2 กระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค

การฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค (Micro-teaching) เป็นพื้นฐานในการสอนจริงในชั้นเรียนเพราะช่วยให้ผู้ฝึกหรือผู้ที่จะเป็นครูเกิดความชำนาญคล่องแคล่วมีความมั่นใจขึ้นและยังช่วยให้ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ หรือฝึกซ้ำเพิ่มเติมได้อีกด้วยการสอนแบบจุลภาคคือการสอนในสถานการณ์จริง แต่ในลักษณะที่ย่อส่วนทั้งบทเรียน ชั้นเรียน และเวลา โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้ (1) เป็นการสอนที่มีลักษณะเหมือนการสอนจริง (2) เป็นการสอนที่ย่อส่วนลงมาเพื่อลดความยุ่งยากของสถานการณ์การสอนและช่วยให้มีโอกาสฝึกสอนการสอนได้หลายคนในเวลาอันจำกัด (3) เป็นการสอนที่ผู้ฝึกกำหนดเป้าหมายในการฝึกแต่ละครั้ง (4) เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้ฝึกได้เห็น “ผลย้อนกลับ” ของการสอนจริง และ (5) เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนได้มีโอกาสแก้ไขจุดอ่อนของตน โดยการแก้ไขบทเรียน หรือวิธีการสอนให้โอกาสทดลองสอนใหม่กับนักเรียนชุดใหม่ เพื่อติดตามดูผลภายหลังการแก้ไขแล้ว จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการสอนบางอย่างเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความชำนาญเฉพาะตัวของผู้ฝึก การจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์จึงจำเป็นต้องให้ผู้สอนมองเห็นยอมรับและพิจารณาแก้ไขโดยอาศัยการฝึกซ้ำอีก การฝึกบ่อยๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู เพื่อนำไปประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน หลังจากที่นักศึกษาครูเหล่านี้ผ่านกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน

6. การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน

ทุกครั้งที่จัดให้มีการวัดผลการเรียนรู้ในห้องเรียน ควรจะมีเป้าหมายหลักเพื่อค้นหาจุดเด่น และข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อที่ครูจะได้หาแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคลมากที่สุด ดังนั้นสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่ครูควรดำเนินการก็คือการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและนำเครื่องมือวัดนั้นไปใช้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะยุคปัจจุบันที่การวัดผลการเรียนรู้ได้เน้นหนักไปที่การวัดภาคปฏิบัติ (Performance assessment) ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การกระทำหรือการปฏิบัติได้ของนักเรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้เองประสิทธิภาพของการวัดผลการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบสังเกตหรือเครื่องมือวัดอื่นๆ ที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้ประเมิน (Rater) มากยิ่งขึ้นด้วย เพราะเมื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติก็จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับทักษะในกระบวนการ (process) และคุณภาพของผลงาน (Product) ที่นักเรียนได้จัดทำขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยดุลยพินิจของผู้ประเมินทั้งสิ้น

แต่ปัญหาที่ครูและสถานศึกษาต่างๆ ประสบอยู่เสมอก็คือการขาดเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะเครื่องมือที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และถึงแม้จะมี ก็พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ตรวจสอบคุณภาพอย่างเต็มกระบวนการมากนัก โดยเฉพาะการตรวจสอบว่าเครื่องมือเหล่านั้นจะสามารถนำไปใช้ได้โดยตรงและยุติธรรมกับนักเรียนทุกคนหรือไม่ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งคงเป็นเพราะไม่ทราบวิธีการ ขณะที่บางส่วนอาจไม่เห็นความจำเป็น แต่หากเรามุ่งหวังให้การวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ในทุกครั้งมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เครื่องวัดต่างๆ ควรจะได้รับการตรวจสอบคุณภาพอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนนำไปใช้จริง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ผลการวัดที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด

คุณภาพประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ คือ ความชัดเจนและสื่อความหมายได้ตรงกัน ซึ่งเรียกว่า ความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยเฉพาะในส่วนของเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรฐานอย่างมาก นั่นคือ ไม่ว่าจะนำไปใช้เมื่อใดหรือครูคนใดจะเป็นผู้ใช้ก็ตาม คะแนนเหล่านั้นควรจะคงที่หรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งคุณภาพดังกล่าวนี้นับว่าเป็นสิ่งที่อ่อนด้อยอย่างมากในเครื่องมือวัดทุกประเภทที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของครูหรือผู้ประเมิน แม้แต่ข้อสอบชนิดบรรยายหรือความเรียง (Essay item) ก็ไม่พ้นที่จะประสบปัญหานี้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในส่วนของ การวัดภาคปฏิบัติ นั้นไม่ว่าจะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการหรือผลงานก็ล้วนมีจุดอ่อนนี้ทั้งสิ้น ซึ่งไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากอคติหรือความไม่รู้จริงของผู้ประเมินหรือเกิดจากความไม่ชัดเจนของเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ก็ตาม จุดอ่อนนี้ควรได้รับการแก้ไขให้หมดไปหรือเหลือน้อยที่สุดเท่าที่ครูจะพึงกระทำได้

การกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

โดยทั่วไป เครื่องมือวัดภาคปฏิบัติจะประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนที่เป็นแบบบันทึกคะแนน ซึ่งครูจะต้องใช้ในการจดบันทึกคะแนนและข้อสังเกตต่างๆ กับส่วนที่เป็นเกณฑ์การให้คะแนน เพื่ออธิบายให้ครูทราบว่า จะต้องพิจารณาประเด็นใดบ้างและให้คะแนนในแต่ละประเด็นอย่างไร ซึ่งสองส่วนนี้อาจพิมพ์ไว้คนละด้านหรืออาจพิมพ์แยกไว้ต่างหากก็แล้วแต่ความเหมาะสม ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะลักษณะและตัวอย่างของเกณฑ์การให้คะแนนที่มีผู้นำเสนอไว้แล้วอย่างคร่าวๆ เพื่อเป็นการเกริ่นนำเข้าสู่ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์ดังกล่าวอีกต่อหนึ่งเท่านั้น โดยจะไม่กล่าวถึงลักษณะและตัวอย่างของแบบบันทึกคะแนนแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะความสามารถศึกษาค้นคว้าในประเด็นเหล่านี้ได้จากเอกสารตำราทางด้าน การวัดและประเมินผล การศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่อยู่ทั่วไป และตามแนวทางที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปนั้น ผู้สร้างเครื่องมือวัดก็มีอิสระที่กำหนดรูปลักษณ์ของแบบบันทึกคะแนนได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจและความสะดวกในการนำไปใช้ที่สำคัญ

รุ่งศิรินทร์ จันทรหอม (2545, 26) ได้นำเสนอตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน สำหรับใช้ในการวัดภาคปฏิบัติ ทั้งในส่วนของการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบภาพรวม (Holistic scoring rubrics) ซึ่งหมายถึงการให้คะแนนโดยพิจารณาคุณภาพของผลงานหรือการกระทำภาพรวมทั้งหมด และการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubrics) ซึ่งเป็นการให้คะแนนโดยการแบ่งย่อยกระบวนการหรือผลงานนั้นออกเป็นส่วนๆ แล้วจึงพิจารณาให้คะแนนในแต่ละส่วนนั้น

แนวทางหนึ่งที่ครูควรดำเนินการก็คือตรวจสอบว่าเครื่องมือวัดฉบับนั้นจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีมาตรฐานมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้โดยมอบหมายให้ผู้ประเมินอย่างน้อย 2 คน ได้ทดลองประเมินการทำงานหรือผลงานของนักเรียนหนึ่งคนหรือมากกว่า แล้วจึงใช้กระบวนการทางสถิติมาช่วยตรวจสอบความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากผู้ประเมินเหล่านั้นมีมากน้อยเพียงใด ถ้าพบว่ามีสอดคล้องกันอย่างมาก ย่อมบ่งชี้ว่าเครื่องมือวัดฉบับนั้นมีมาตรฐานเพียงพอที่จะนำไปใช้ต่อไป และหนึ่งในวิธีการทางสถิติที่น่าจะนำมาปรับใช้ได้อย่างดีก็คือดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน ซึ่งนำเสนอไว้โดยเบอร์รี-สตอกและคณะ (Burry-Stock&other, 1996) ดังนี้

สูตรต่างๆอย่างมากมายซึ่งกรณีที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเป็นการกำหนดกลุ่มผู้ประเมินให้เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมินมากที่สุดสามารถจำแนกได้เป็น 2 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เดียวกันในบริบทเดียวกันและช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งกลุ่มผู้ประเมินในกลุ่มนี้เป็นบุคลากรในโรงเรียนแล้วสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตามที่คณะกรรมการกำหนดในขณะที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน

กรณีที่ 2 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เดียวกันแต่กลุ่มผู้รับการประเมินไม่ได้อยู่ในบริบทเดียวกันและเวลาที่ต่างกันกลุ่มผู้ประเมินในกรณีนี้ได้แก่บุคลากรในโรงเรียนเดียวกันของนักเรียนในขณะที่อยู่กับผู้ปกครองทั้งที่บ้านและสถานที่ต่างๆที่เอื้อต่อการแสดงพฤติกรรมนั้นๆของนักเรียน

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินที่ได้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมินตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่าจะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนได้สอดคล้องตอกันนั่นคือที่ผู้ได้รับการสังเกตปฏิบัติตนในคุณลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆจนเกิดเป็นกิจนิสัย (Characterization) เป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติหมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้นในที่สุดและหากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 0 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนไม่สอดคล้องตอกันในกรณีที่สังเกตพฤติกรรมเดียวกันในบริบทเดียวกันและเวลาเดียวกันหรือหากเป็นการสังเกตของผู้ประเมินที่สังเกตพฤติกรรมเดียวกันจากบริบทที่ต่างกันและเวลาที่ต่างกันแสดงว่าผู้ได้รับการสังเกตปฏิบัติตนในคุณลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆไม่เป็นกิจนิสัยมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปแบบที่ไม่คงเส้นคงวา

เบอร์รี-สตอก (Burry-Stock; 1996) ได้เสนอการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินในรูปแบบที่เรียกว่า RAI ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการหาความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินที่ไม่ค่อยมีความยุ่งยากและไม่มี ความเข้มงวดในการหามากนักสามารถใช้กับการประเมินพฤติกรรมหลายๆพฤติกรรมหรือกับกลุ่มตัวอย่างหลายๆคนโดยผู้ประเมินหลายๆคนก็ได้และมีการให้คะแนนที่เป็นแบบหลายสเกลได้ค่าที่คำนวณได้จะมีพิสัยตั้งแต่ 0.00-1.00 ถ้าค่าที่หาได้มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันมากและค่าที่หาได้มีค่าเข้าใกล้ 0.00 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันน้อยซึ่งเบอร์รี-สตอกได้เสนอรูปแบบของการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินไว้ดังนี้

กรณีที่ 1 มีคุณลักษณะที่ประเมินคุณลักษณะเดียวจำนวนผู้ได้รับการประเมินคนเดียวและจำนวนผู้ประเมิน 2 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{|R_1 - R_2|}{I - 1}$$

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
R ₁	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่1
R ₂	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่2
I	แทน	จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

กรณีที่ 2 มีคุณลักษณะที่ประเมินหลายคุณลักษณะจำนวนผู้ได้รับการประเมินคนเดียวและจำนวนผู้ประเมิน 2 คนคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^k |R_{1k} - R_{2k}|}{K(I - 1)}$$

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
Rk ₁	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่1 ในคุณลักษณะที่k (k=1, 2, 3,...,K)
Rk ₂	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่2 ในคุณลักษณะที่k (k=1, 2, 3,...,K)
K	แทน	จำนวนคุณลักษณะที่ประเมินทั้งหมด
I	แทน	จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

กรณีที่ 3 มีคุณลักษณะที่ประเมินหลายคุณลักษณะจำนวนผู้ได้รับการประเมินหลายคนและจำนวนผู้ประเมิน 2 คนคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I - 1)}$$

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
Rn _{k1}	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่1 ของผู้รับการประเมินคนที่k ในคุณลักษณะที่k (n=1, 2, 3,...,N และ k=1, 2, 3,...,K)
Rn _{k2}	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่2 ของผู้รับการประเมินคนที่k ในคุณลักษณะที่k (n=1, 2, 3,...,N และ k=1, 2, 3,...,K)
K	แทน	จำนวนคุณลักษณะที่ประเมินทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้ได้รับการประเมินทั้งหมด
I	แทน	จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

กรณีที่ 4 มีคุณลักษณะที่ประเมินคุณลักษณะเดียวจำนวนผู้ได้รับการประเมินคนเดียวและจำนวนผู้ประเมินหลายคนคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{m=1}^M |R_m - \bar{R}|}{(M - 1)(I - 1)}$$

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
R _m	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่m (m=1, 2, 3,...,M)
\bar{R}	แทน	คะแนนเฉลี่ยหรือค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากผู้ประเมินทุกคนซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\bar{R} = \frac{\sum_{m=1}^M R_m}{M}$$

M	แทน	จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด
I	แทน	จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

กรณีที่ 5 มีคุณลักษณะที่ประเมินหลายคุณลักษณะจำนวนผู้ได้รับการประเมินคนเดียวและจำนวนผู้ประเมินหลายคนคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{m=1}^M |R_{mk} - \bar{R}_k|}{K(M-1)(I-1)}$$

- RAI แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
 R_{mk} แทน คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่ m ในคุณลักษณะที่ k ($m=1, 2, 3, \dots, M$ และ $k=1, 2, 3, \dots, K$)
 \bar{R}_k แทน คะแนนเฉลี่ยในคุณลักษณะที่ k ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\bar{R}_k = \frac{\sum_{m=1}^M R_{mk}}{M}$$

- K แทน จำนวนคุณลักษณะที่ประเมินทั้งหมด
 M แทน จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด
 I แทน จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

กรณีที่ 6 มีคุณลักษณะที่ประเมินหลายคุณลักษณะจำนวนผู้ได้รับการประเมินหลายคนและจำนวนผู้ประเมินหลายคนคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N \sum_{m=1}^M |R_{mk} - \bar{R}_{nk}|}{KN(M-1)(I-1)}$$

- RAI แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
 R_{mk} แทน คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่ m ของผู้รับการประเมินคนที่ n ในคุณลักษณะที่ k ($m=1, 2, 3, \dots, M$; $n=1, 2, 3, \dots, N$ และ $k=1, 2, 3, \dots, K$)
 \bar{R}_{nk} แทน คะแนนเฉลี่ยของผู้รับการประเมินคนที่ n ในคุณลักษณะที่ k ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\bar{R}_{nk} = \frac{\sum_{m=1}^M R_{mk}}{M}$$

- K แทน จำนวนคุณลักษณะที่ประเมินทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้ได้รับการประเมินทั้งหมด
 M แทน จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด
 I แทน จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ (ประกอบด้วย 3 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทิววัฒน์ มณีโชติ (2554) การพัฒนาสมรรถนะตัวชี้วัดและเครื่องมือด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษาของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน วัดดูประสงคในการศึกษาเพื่อสร้างและตรวจสอบสมรรถนะตัวชี้วัดสมรรถนะ และเครื่องมือวัดสมรรถนะด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษา 30 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 706 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษาของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

2) การประเมินสมรรถนะและตัวชี้วัดด้านการประเมินผลของครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า

2.1 ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับสมรรถนะและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นระดับมากที่สุด ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นด้วยระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวชี้วัดทั้งหมดวัดได้ตรงตามสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นโดยสามารถอธิบายสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 77.86 มีค่าความสัมพันธ์กับสมรรถนะตั้งแต่ .44 ถึง .84

3) การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 เครื่องมือวัดความรู้และทักษะ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 90 ข้อ มีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง .27-.99 ค่าความยาก .22-.78 ค่าอำนาจจำแนก .23-.96 และค่าความเที่ยง .99

3.2 เครื่องมือวัดคุณลักษณะ เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มี 6 ลักษณะ ลักษณะละ 10 ข้อ รวม 60 ข้อ มีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง .74-.99 ค่าอำนาจจำแนก .24-.86 และค่าความเที่ยง .97

ชรอยวรรณ ประเสริฐผล และคณะ (2556 : 43-53) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา วัดดูประสงคในการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 2) การสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 3) การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัดดูประสงคการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 4 หลักการในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และ

องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา 2) ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมาก ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

พรทิพย์ ไชยโส (2556) การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครู เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้วิธีการวิจัยแบบพัฒนาทดลอง มีขั้นตอนในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) การกำหนดสมรรถนะทางด้านการประเมินการเรียนรู้ที่นิสิตครูควรได้รับการพัฒนา
- 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรู้จากอาจารย์ผู้สอนในสถาบันผลิตครูที่สอนวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา
- 3) สร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินจากการสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ผู้สอน และเอกสารการเรียนรู้ฉบับนิสิต นำไปใช้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการประเมินตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของกิจกรรมที่จัด

ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นการสืบเสาะหาคำตอบ ขั้นการสรุปผล ขั้นการขยายความรู้ และขั้นการประเมินผล เรียกชื่อว่า 3S2E Model นำเสนอ นวัตกรรมในลักษณะของเอกสารคู่มือสำหรับอาจารย์และเอกสารการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาครู โดยจัดลำดับโครงสร้างจัดเป็นหน่วยการเรียน 9 หน่วย ใช้เวลาในการสอนและทำกิจกรรมแต่ละหน่วยประมาณ 3 ชั่วโมง ผลการนำนวัตกรรมไปใช้พบว่านิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 มีสมรรถนะด้านการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และมีจำนวนนิสิตนักศึกษามากกว่าร้อยละ 90 ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ทั้งนี้มีสมรรถนะด้านการประเมินที่นิสิตนักศึกษาครูได้รับการพัฒนา 9 สมรรถนะ ประกอบด้วย

- 1) สมรรถนะในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินและสิ่งที่ประเมิน
- 2) สมรรถนะในการให้ผลย้อนกลับกับผู้เรียน
- 3) สมรรถนะในการสร้างและการใช้เครื่องมือในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 4) สมรรถนะการให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน
- 5) สมรรถนะการออกแบบการประเมินสภาพจริง
- 6) สมรรถนะการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องประเมิน
- 7) สมรรถนะระดับในการให้คะแนนและรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 8) สมรรถนะในการใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู
- 9) สมรรถนะในการจัดทำโครงการในการออกแบบการประเมินการเรียนรู้

อาจารย์ที่ใช้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคู่มือและกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นิสิตนักศึกษาที่เรียนรายงานว่าได้เรียนรู้ตามบทที่เรียนและตระหนักว่าสมรรถนะด้านการประเมินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูที่จะนำไปใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

สุมณฑา จุลชาติ และวิสาข์ จิตวิวัฒน์ (2556) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูประถมศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูประถมศึกษา 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญ 3) ศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูที่ใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญ ดำเนินการวิจัยด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และประยุกต์ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือ เอเอสทีพีซีอี (ASTPPCE Model) ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุน มีกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 7 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 A = Analyzing Problem การร่วมมือกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 S = Setting Objectives for the Improvement การร่วมมือกันกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนา ระยะที่ 3 T = Training and Selecting Professional Development การร่วมมือกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ระยะที่ 4 P = Planning the Action plan การร่วมมือกันวางแผนปฏิบัติการ ระยะที่ 5 P = Practice for Professional Development การร่วมมือกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพการร่วมมือกัน ซึ่งประกอบด้วย 1) การทบทวนแผนการปฏิบัติ (Review of Action Plan) 2) การสังเกต (Observation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) และ 4) การสะท้อนความคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Reflection and Feedback) ระยะที่ 6 C = Collaborating Reflective Discussions การร่วมมือกันไตร่ตรองสะท้อนความคิดและอภิปราย และระยะที่ 7 E = Evaluating the Professional development result การร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพ) ผลการทดลองพบว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ เอเอสทีพีซีอี (ASTPPCE Model) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ ก่อนและหลังการทดลอง ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างน้อย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูพบว่าโดยภาพรวมครูเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพและผู้เรียนมีผลการเรียนรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีระดับในสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งนักเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครูอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

นันทกา วารินิน (2557) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อทดลองใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จำนวน 322 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน และครูโรงเรียนอนุบาลทรายทอง จำนวน 15 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรความสามารถในเนื้อหา การสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบ มี 4 หลักการ คือ (1) สนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา (2) การยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการ (3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา (4) ความแตกต่างระหว่างบุคคล กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างความต้องการในการพัฒนา (2) วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนา (3) การออกแบบและวางแผนการพัฒนา (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนา (5) การประเมินการพัฒนา หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบระดับมากที่สุด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยกำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ไว้ 5 ด้าน คือ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) และกำหนดกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ เพื่อให้การวิจัยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 สาขาวิชา จำนวน 6 หมู่เรียน ประกอบด้วย สาขาวิชาภาษาไทย 2 หมู่เรียน จำนวน 78 คน สาขาวิชาสังคมศึกษา 2 หมู่เรียน จำนวน 100 คน และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 2 หมู่เรียน จำนวน 70 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 248 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สาขาวิชาละ 30 คน จากประชากรทั้งหมด 3 สาขาวิชา รวมเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 90 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเองซึ่งประกอบด้วย

1. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ซึ่งกำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน)
- 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผล ผู้เรียน
- 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน)

2. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบทดสอบการรู้วิชาภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 120 ข้อ

2) แบบทดสอบการรู้วิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งแบ่งตามขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ เป็นขั้นตอนการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและแบบทดสอบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน 3 วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะของครู และการรู้วิชาเฉพาะด้าน เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงและความเหมาะสมของร่างกรอบการประเมินฯ ภายใต้งานแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านวิจัย/การวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากนั้นปรับปรุงแล้วนำกรอบการประเมินฯ ไปทดลองใช้ในการประเมินการทดลองสอนในสถานการณ์จริง

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การนำกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านของกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ไปใช้ในการประเมินการทดลองสอนในสถานการณ์จริง ครั้งนี้ผู้วิจัยนำกรอบการประเมินฯ ไปใช้จริงกับนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 และกำลังเรียนรายวิชาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 ซึ่งอยู่ในช่วงการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับทดลองสอนก่อนออกฝึกประสบการณ์สอน โดยกรอบการประเมินจะกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบในแต่ละด้านซึ่งองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้คือ 1) การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และ 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

ในการสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติการสอนตามแนวคิดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านของกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ตามกรอบการประเมินฯ ดังนี้

3.1 เครื่องมือประเมินการปฏิบัติการสอนตามแนวคิดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประกอบด้วยตัวบ่งชี้พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน)
- 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน
- 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

3.2 เครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

1. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการการสร้างแบบทดสอบจะได้อาจมาจากข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 เป็นกระบวนการศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินการรู้วิชาภาษาไทย สังเคราะห์แนวคิดการสร้างกรอบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาและครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูลการวิเคราะห์บันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย ซึ่งการประเมินจะใช้แบบทดสอบแบบปรนัย โดยสร้างแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 150 ข้อ นำไปหาความตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดการรู้เฉพาะด้านของนักศึกษาครุภาษาไทยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย แบบทดสอบที่ได้ทุกข้อมีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง 0.75-1.00 แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบโดยนำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เคยผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาค และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อนำไปหาคุณภาพแล้วจึงคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมและผ่านเกณฑ์คุณภาพไว้จำนวน 120 ข้อ ซึ่งค่าความยาก 0.25-0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.54 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.804

2. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการการสร้างแบบทดสอบจะได้อาจมาจากข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินการรู้วิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย สังเคราะห์แนวคิดการสร้างกรอบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาและครูผู้สอนผู้สอนในระดับปฐมวัย ศึกษาจากข้อมูลการวิเคราะห์บันทึกการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อร่างและออกแบบกรอบแนวคิดแนวทางการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านปฐมวัย ซึ่งการประเมินจะใช้แบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ นำไปหาความตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดการรู้เฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย แบบทดสอบที่ได้ทุกข้อมีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง 0.5 - 1.00 แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบโดยนำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เคยผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาค และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อนำไปหาคุณภาพพบว่ามีความยาก 0.2-0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2-0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 4 การประเมินและการปรับปรุงกรอบการประเมินสมรรถนะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน นำผลที่ได้จากระยะที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของกรอบการประเมินฯ และศึกษาเงื่อนไขในการพัฒนาซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญและขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1.1 ภาษาไทย ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา และอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาที่สอนในรายวิชาภาษาไทย จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นางสาวพิกุล บัติประโคน ข้าราชการบำนาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา 32
2. นายสงบ บุญคล้อย ข้าราชการบำนาญ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. นายประกิจ จันตะเสียน ข้าราชการบำนาญ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
4. นางดรรรชนี อุบลเลิศ ข้าราชการบำนาญ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
5. ผศ.บุญย์เสนอ ตรีวิเศษ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.2 สังคมศึกษา ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นายสัญญา บุญยพงษ์พิกุล รองผู้อำนวยการโรงเรียนนรมย์บุรีรัมย์มงคลาภิเษก
2. นางสุรางคณา พนิตพงศา ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษโรงเรียนห้วยราชพิทยาคม
3. นายมหศักดิ์ แก้วนาคำ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านหนองปรือ
4. นายมิตร โรปรรัมย์ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษโรงเรียนลำปลายมาศ
5. นางพันดา เลิศปัญญา ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษโรงเรียนกนกศิลป์พิทยาคม

1.3 การศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย และครูผู้สอนในระดับการศึกษาศึกษาปฐมวัย จำนวน 11 คน ได้แก่

1. ผศ.ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์ หัวหน้าสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. อาจารย์ ดร.โกวิท ภัยสิทธิ์ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. อาจารย์ ดร.สุชาติ หอมจันทร์ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
4. ผศ.กนกวรรณ ศรีวาปี อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. อาจารย์วารินทิพย์ ศรีกุลลา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
6. อาจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
7. อาจารย์ ดร.ศตายุ สอนจันทร์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

8. ดร.ณัฐพงษ์ ฉลาดแย้ม	ศึกษานิเทศก์หนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
9. นางฉวีวรรณ ราชกิจ	ครู วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลบุรีรัมย์
10. นางนวลจันทร์ คล่องวาจา
(บุรีราษฎร์ครูณวิทยา)	ครู วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 1
11. นางชีวัน สวนดอกไม้	ครู วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ โรงเรียนนวนคร

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยอธิบายให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านและกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูก่อนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ดำเนินการสอนตามกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค แล้วเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านของ 3 สาขาวิชา ตามกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านและนำคะแนนจากแบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูลงหลังกระบวนการฝึกการสอนแบบจุลภาคไปใช้ในการเตรียมความพร้อมสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพอต่อไป

3. รวบรวมแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านและแบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของการตอบ

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (มีคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง) การสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์และ การสนทนากลุ่มนำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการสนทนากลุ่ม

3. จัดทำกรอบการประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้าน

4. นำกรอบการประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านไปทดสอบความถูกต้องโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์

5. หาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินการปฏิบัติการสอนโดยใช้แบบประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนตามตัวชี้วัดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ฯ ในกิจกรรมการทดลองสอนแบบจุลภาคของนักศึกษาครูทั้ง 3 สาขาวิชา

6. วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้าน ดังนี้

6.1. วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ

6.2. วิเคราะห์หาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบ

6.3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ มีดังนี้

1. สูตรการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. วิเคราะห์หาความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบ

สูตรคำนวณความยากง่าย (Difficulty)

$$P = \frac{R}{N}$$

P แทน ค่าความยากง่ายของข้อสอบ

R แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูก

N แทน จำนวนผู้ตอบข้อสอบทั้งหมด

3. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ

สูตรคำนวณค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)

$$D = \frac{R_U - R_L}{N}$$

D แทน ค่าอำนาจจำแนก

R_U แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบข้อนั้นถูกของกลุ่มสูง

R_{UL} แทน จำนวนคนที่ทำข้อสอบข้อนั้นถูกของกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

4. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ (ข้อสอบปรนัย) ใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (บุญชมศรีสะอาด, 2535: 96)

$$R_\alpha = 1 - \frac{k \sum x_1 - \sum x_1^2}{(k-1)(x_1 - C)^2}$$

R_α แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบ

x_1 แทน คะแนนของแต่ละคน

C แทน คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

5. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินสาขาวิชาสังคมศึกษา โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนรายข้อ
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

6. หาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินการปฏิบัติการสอนโดยใช้แบบประเมินการทดลองสอนแบบจุลภาคตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) ที่ได้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมินตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่าจะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนได้สอดคล้องตอกันนั้นคือที่ผู้ได้รับการสังเกตปฏิบัติตนในคุณลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆจนเกิดเป็นกิจนิสัย (Characterization) เป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติหมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่อยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของบุคคลนั้นในที่สุดและหากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 0 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนไม่สอดคล้องตอกันในกรณีที่เกิดพฤติกรรมเดียวกันในบริบทเดียวกันและเวลาเดียวกันหรือหากเป็นการสังเกตของผู้ประเมินที่สังเกตพฤติกรรมเดียวกันจากบริบทที่ต่างกันและเวลาที่ต่างกันแสดงว่าผู้ได้รับการสังเกตปฏิบัติตนในคุณลักษณะหรือพฤติกรรมนั้นๆไม่เป็นกิจนิสัยมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในรูปแบบที่ไม่คงเส้นคงวา

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามแนวคิดของเบอร์รี่-สตอก (Burry-Stock; 1966) ซึ่งเป็นรูปแบบของการหาค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินที่สามารถใช้กับการประเมินพฤติกรรมหลายๆพฤติกรรมหรือกับกลุ่มตัวอย่างหลายๆคนโดยผู้ประเมินหลายๆคนก็ได้และมีการให้คะแนนที่เป็นแบบหลายสเกลได้ค่าที่คำนวณได้จะมีพิสัยตั้งแต่ 0.00-1.00 ถ้าค่าที่หาได้มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันมากและค่าที่หาได้มีค่าเข้าใกล้ 0.00 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันน้อยซึ่งเบอร์รี่-สตอกได้เสนอรูปแบบของการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินไว้ดังนี้

กรณีที่มีคุณลักษณะที่ประเมินหลายคุณลักษณะจำนวนผู้ได้รับการประเมินหลายคนและจำนวนผู้ประเมินหลายคนคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินได้ตามสูตรดังนี้

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N \sum_{m=1}^M |R_{mk} - \bar{R}_{nk}|}{KN(M-1)(I-1)}$$

RAI	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน
R_{mk}	แทน	คะแนนที่ได้จากผู้ประเมินคนที่ m ของผู้รับการประเมินคนที่ n ในคุณลักษณะที่ k ($m=1, 2, 3, \dots, M$; $n=1, 2, 3, \dots, N$ และ $k=1, 2, 3, \dots, K$)

\bar{R}_{nk} แทน คะแนนเฉลี่ยของผู้รับการประเมินคนที่ n ในคุณลักษณะที่ k ซึ่งคำนวณได้จากสูตร

$$\bar{R}_{nk} = \frac{\sum_{m=1}^M R_{mk}}{M}$$

- K** แทน จำนวนคุณลักษณะที่ประเมินทั้งหมด
N แทน จำนวนผู้ได้รับการประเมินทั้งหมด
M แทน จำนวนผู้ประเมินทั้งหมด
I แทน จำนวนคะแนนที่เป็นไปได้ตามเกณฑ์การให้คะแนนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ หลังจากที่ผ่านมาการฝึกด้วยกระบวนการทดลองสอนแบบจุลภาค ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์
2. การวิเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์
3. การวิเคราะห์คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

1. การวิเคราะห์เนื้อหากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

1.1 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รายละเอียดองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ (3 ด้าน)
 - 1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 การเลือกวิธีการประเมินผล
2. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้
 - 2.1 การมีปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน
 - 2.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน
 - 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน
 - 2.4 การควบคุมห้องเรียน
 - 2.5 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.1 การสื่อสารกับผู้เรียน
 - 3.2 เทคนิค/กลวิธีการตั้งคำถาม และการสรุปทบทวน
 - 3.3 การสร้างความสนใจของผู้เรียน
 - 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อผู้เรียน

4. ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน
 - 4.1 ผลย้อนกลับ
 - 4.2 การประเมินผลผู้เรียน
5. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)
 - 5.1 บันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 5.2 ประสิทธิภาพของบทเรียน

1.2 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้กรอบการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาสังคมศึกษา มีองค์ประกอบที่จำเป็นของการสอนและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเชื่อมโยงลำดับความสำคัญในการเรียนรู้ ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมสำหรับความแตกต่างของผู้เรียน มีกิจกรรมการเรียนรู้ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ เลือกวิธีการประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งเกณฑ์การประเมินการพัฒนาการเรียนรู้

2. บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและท้าทายกระตุ้นการเรียนรู้ จะต้องดูแล เอาใจใส่ มีสัมพันธ์กับผู้เรียน มีการจัดสภาพของห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้

3. ขอบเขตของกลยุทธ์สำหรับใช้กับผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสื่อสารกับผู้เรียนต้องชัดเจน มีเทคนิคการตั้งคำถาม การอภิปราย การจูงใจและมีความยืดหยุ่น ไหวพริบในการตอบสนองต่อผู้เรียน

4. ผลย้อนกลับและการประเมินผล ประกอบไปด้วยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลโดยมีเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสังเกตการพัฒนาการของผู้เรียน

5. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) ประกอบไปด้วยการบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

1.3 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้รายละเอียดองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 พฤติกรรม ดังนี้

1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.3 การกำหนดวิธีการประเมินผล

2. บรรยายภาคในการเรียนรู้
 - 2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กปฐมวัย
 - 2.2 บทบาทครู
 - 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน
 - 2.4 การปลูกฝังวินัยในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัย
3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นเด็กปฐมวัยเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
 - 3.1 การสื่อสารกับเด็กปฐมวัย
 - 3.2 เทคนิคการตั้งคำถาม และการสรุปกิจกรรม
 - 3.3 การสร้างความสนใจของเด็กปฐมวัย
 - 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อเด็กปฐมวัย
4. ผลย้อนกลับและการประเมินเด็กปฐมวัย
 - 4.1 ผลย้อนกลับ
 - 4.2 การประเมินเด็กปฐมวัย
5. การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)
 - 5.1 การบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 5.2 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์

2. การวิเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

2.1 การรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย

1) ด้านเนื้อหา

การประเมินผลด้านเนื้อหาภาษาไทยของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง หัวข้อที่ใช้ในการประเมินในแต่ละเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิชาเฉพาะด้านระดับอุดมศึกษา และกำหนดน้ำหนักความสำคัญของเนื้อหาที่ใช้ในการประเมิน มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการประเมินโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทยตามหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สอดคล้องกับวิชาเฉพาะด้านระดับอุดมศึกษา

สาระ (หลักสูตรแกนกลาง)	วิชาเฉพาะด้าน (อุดมศึกษา)	ร้อยละ
การอ่าน	การอ่าน / การอ่านวรรณกรรมเยาวชน* การอ่านเพื่อพัฒนาปัญญา	20
การเขียน	การเขียน/ การเขียนสารคดี / การเขียน วรรณกรรมสำหรับเด็ก	15
การฟัง การดู การพูด	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร / วาทกรรมสำหรับครู / พฤติกรรมการสอน ภาษาไทย/ สัมมนาภาษาไทย	15

สาระ (หลักสูตรแกนกลาง)	วิชาเฉพาะด้าน (อุดมศึกษา)	ร้อยละ
หลักการใช้ภาษาไทย	ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาไทย / หลักภาษาไทย / การเขียน	25
วรรณคดีและวรรณกรรม	วรรณกรรมศึกษา/ วรรณกรรมร่วมสมัย / วรรณกรรมในแบบเรียนไทยระดับ ประถมศึกษา / วรรณกรรมในแบบเรียน ระดับมัธยมศึกษา / วรรณกรรมวิจารณ์	25

หมายเหตุ * หมายถึงรายวิชาเฉพาะเลือก

2) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของโครงการฯ ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ด้านคือความรู้/ความเข้าใจการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกระบวนการทางภาษาไทยการกำหนดน้ำหนักของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมินดังรายละเอียดต่อไปนี้

น้ำหนักของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมิน

- ความรู้/ความเข้าใจ ร้อยละ 35
- การประยุกต์ใช้ความรู้ ร้อยละ 35
- ทักษะกระบวนการทางภาษาไทย ร้อยละ 30

2.2 การรู้วิชาเฉพาะด้านสังคมศึกษา

การประเมินผลด้านเนื้อหาสังคมศึกษาของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านสังคมศึกษา ครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติศาสตร์
- 2) ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และประชากร
- 3) รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์
- 4) ศาสนา และปรัชญา

2.3 การรู้วิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย

การประเมินผลด้านเนื้อหาสังคมศึกษาของโครงการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย ครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

- 1) หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย
- 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย
- 4) คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 5) วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 6) สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 7) ศิลปะและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
- 8) สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3. การวิเคราะห์คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชา เฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

3.1 ภาษาไทย

3.1.1 คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนการประเมินในแต่ละพฤติกรรมบ่งชี้ของกลุ่มผู้ประเมินจากกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูภาษาไทย มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินโดยจำแนกข้อมูลตามจำนวนผู้ประเมินและจำนวนพฤติกรรมที่กลุ่มผู้ประเมิน 5 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน และอาจารย์ประจำสาขาวิชา 3 คน) ที่ได้ประเมินการทดลองสอนร่วมกัน การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้รายด้าน

ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามแนวคิดของเบอร์รี่-สตอก (Burry-Stock; 1966) ซึ่งเป็นรูปแบบของการหาความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินที่สามารถใช้กับการประเมินพฤติกรรมหลายๆพฤติกรรมหรือกับกลุ่มตัวอย่างหลายๆคนโดยผู้ประเมินหลายๆคนจากการประเมินขององค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้หลังกิจกรรมการทดลองสอนแบบจุลภาค ซึ่งองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้คือ 1) การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และ 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินเป็นดังตาราง 4.2 (รายละเอียดของตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูภาษาไทยอยู่ในรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยย่อย)

ตารางที่ 4.2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้รายด้าน สาขาวิชาภาษาไทย (ผู้ประเมิน จำนวน 5 คน)

องค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI)
1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ (3 ด้าน) 1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 1.3 การเลือกวิธีการประเมินผล	0.9293
2. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ 2.1 การมีปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน 2.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน 2.4 การควบคุมห้องเรียน 2.5 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน	0.9500

องค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้	ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI)
3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.1 การสื่อสารกับผู้เรียน 3.2 เทคนิค/กลวิธีการตั้งคำถามและการสรุปทบทเรียน 3.3 การสร้างความสนใจของผู้เรียน 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อผู้เรียน	0.9540
4. ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน 4.1 ผลย้อนกลับ 4.2 การประเมินผลผู้เรียน	0.9760
5. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) 5.1 บันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 5.2 ประสิทธิภาพของบทเรียน	0.9458

จากตาราง 4.2 พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ทุกด้านมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันมาก โดยด้านที่มีความสอดคล้องสูงสุดคือ ด้านผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน (RAI = 0.9760) รองลงมาคือด้านกลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (RAI = 0.9540) ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ (RAI = 0.9500) ด้านสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) (RAI = 0.9458) และด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน (RAI = 0.9293) ตามลำดับ

3.1.2 คุณภาพของแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาไทย

แบบทดสอบการรู้วิชาภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 120 ข้อ ซึ่งมีความยาก 0.25-0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.54 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.804

3.2 สังคมศึกษา

แบบประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านไปทดลองใช้กับ ครูพี่เลี้ยง กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .980

3.3 การศึกษาปฐมวัย

แบบทดสอบการรู้วิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือกจำนวน 100 ข้อ ซึ่งมีความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษาในการสรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. เพื่อหาคุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 สาขาวิชา จำนวน 6 หมู่เรียน ประกอบด้วย สาขาวิชาภาษาไทย 2 หมู่เรียน จำนวน 78 คน สาขาวิชาสังคมศึกษา 2 หมู่เรียน จำนวน 100 คน และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 2 หมู่เรียน จำนวน 70 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 248 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) สาขาวิชาละ 30 คน จากประชากรทั้งหมด 3 สาขาวิชา รวมเป็นจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 90 คน

2. การสังเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และกรอบการประเมินการรู้วิชาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยสังเคราะห์กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู กลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนในกลุ่มวิชา ภาษา และสังคมศาสตร์

กรอบแนวคิดหรือแนวปฏิบัติในการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดในการประเมินผลการสอนของนักศึกษาครูซึ่งกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จะกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ไว้ 5 องค์ประกอบคือ การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผล ผู้เรียน และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) ในการประเมินแต่ละมิติ หรือตัวชี้วัด กำหนดให้มีระดับคะแนน 4 ระดับ คือ เริ่มต้น (Beginning) เริ่มชำนาญ (Approaching Proficient) ชำนาญ (Proficient) และยอดเยี่ยม (Distinguished)

เพื่อให้สามารถแยกแยะผลงาน สมรรถนะหรือทักษะของนักศึกษาครูได้หลายระดับ และสามารถระบุถึงพฤติกรรมการสอนหรือหลักฐานที่แตกต่างกันตามคะแนนในแต่ละระดับอย่างชัดเจน โดยระดับคะแนนสูงสุดย่อมบ่งบอกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเองซึ่งประกอบด้วย

1. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และ สังคมศาสตร์ ซึ่งกำหนดรายละเอียดของเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อนการสอน)
- 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผล ผู้เรียน
- 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน)

2. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบทดสอบการรู้วิชาภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 120 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก 0.25 - 0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21 - 0.54 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.804

2) แบบทดสอบการรู้วิชาการศึกษาศาสตร์เป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือกจำนวน 100 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งแบ่งตามขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ เป็นขั้นตอนการสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและแบบทดสอบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน 3 วิชา คือ ภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาศาสตร์

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะของครู และการรู้วิชาเฉพาะด้าน เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม จากนั้นตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงและความเหมาะสมของร่างกรอบการประเมินฯ ภายใต้การแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

และการสอน ด้านวิจัย/การวัดและประเมินผล และด้านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจากนั้นปรับปรุงแล้ว นำกรอบการประเมินฯ ไปทดลองใช้ในการประเมินการทดลองสอนในสถานการณ์จริง

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 3 การนำกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านของกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ไปใช้ในการประเมินการทดลองสอนในสถานการณ์จริง ครั้งนี้ผู้วิจัยนำกรอบการประเมินฯ ไปใช้จริงกับนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 และกำลังเรียนรายวิชาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู 2 ซึ่งอยู่ในช่วงการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับทดลองสอนก่อนออกฝึกประสบการณ์สอน โดยกรอบการประเมินจะกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบในแต่ละด้านซึ่งองค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้คือ 1) การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และ 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

ในการสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติการสอนตามแนวคิดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านของกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ตามกรอบการประเมินฯ ดังนี้

3.1 เครื่องมือประเมินการปฏิบัติการสอนตามแนวคิดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประกอบด้วยตัวบ่งชี้พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน)
- 2) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้และการบริหารจัดการห้องเรียน
- 3) กลยุทธ์กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
- 4) ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน
- 5) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)

3.2 เครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

1. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการการสร้างแบบทดสอบจะได้มาจากข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 เป็นกระบวนการศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินการรู้วิชาภาษาไทย สังเคราะห์แนวคิดการสร้างกรอบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษาและครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูลการวิเคราะห์บันทึกการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย ซึ่งการประเมินจะใช้แบบทดสอบแบบปรนัย โดยสร้างแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 150 ข้อ นำไปหาความตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดการรู้เฉพาะด้านของนักศึกษาครูภาษาไทยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย แบบทดสอบที่ได้ทุกข้อมีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง 0.75-1.00 แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบโดยนำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เคยผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาค และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เมื่อนำไปหาคุณภาพแล้วจึงคัดเลือกข้อสอบที่เหมาะสมและผ่านเกณฑ์คุณภาพไว้จำนวน 120 ข้อ ซึ่งค่าความยาก 0.25-0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.54 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.804

2. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัย ซึ่งกรอบแนวคิดในการการสร้งแบบทดสอบจะได้มาจากข้อมูลจากการดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาแนวคิดเพื่อการออกแบบกรอบแนวคิดในการประเมินการรู้วิชาการศึกษาปฐมวัย สังเคราะห์แนวคิดการสร้งกรอบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การศึกษาและครูผู้สอนผู้สอนในระดับปฐมวัย ศึกษาจากข้อมูลการวิเคราะห์บันทึกการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิดแนวทางการประเมินรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งการประเมินจะใช้แบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ นำไปหาความตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดการรู้เฉพาะด้านของนักศึกษาครูปฐมวัยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย แบบทดสอบที่ได้ทุกข้อมีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง 0.50 -1.00 แล้วนำไปหาคุณภาพของข้อสอบโดยนำไปใช้ทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เคยผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาค และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เมื่อนำไปหาคุณภาพพบว่ามีค่าความยาก 0.2-0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2-0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

การดำเนินการวิจัยระยะที่ 4 การประเมินและการปรับปรุงกรอบการประเมินสมรรถนะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน นำผลที่ได้จากระยะที่ 3 มาปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของกรอบการประเมินฯ และศึกษาเงื่อนไขในการพัฒนาซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญและขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้าน จากนั้นจัดการสนทนากลุ่มเพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ แล้วนำข้อเสนอแนะไปออกแบบเกณฑ์ และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะของครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านต่อไป

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยอธิบายให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านและกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูก่อนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ดำเนินการสอนตามกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค แล้วเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านของ 3 สาขาวิชา ตามกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้าน และนำคะแนนจากแบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูหลังกระบวนการฝึกการสอนแบบจุลภาคไปใช้ในการเตรียมความพร้อมสำหรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

3. รวบรวมแบบทดสอบการรู้วิชาเฉพาะด้านและแบบประเมินสมรรถนะของนักศึกษาครูเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของการตอบ

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ
2. วิเคราะห์หาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบ
3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
4. หาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินการปฏิบัติการสอนโดยใช้แบบประเมินและเกณฑ์การให้คะแนนตามตัวชี้วัดของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ในกิจกรรมการทดลองสอนแบบจุลภาคของนักศึกษาครูทั้ง 3 สาขาวิชา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูและการรู้วิชาเฉพาะด้านกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆมีดังนี้

1. การหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ (Index of Item Objective Congruence: IOC)
2. วิเคราะห์หาความยากง่าย (Difficulty) และการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ
3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ (ข้อสอบปรนัย) ใช้สูตรของโลเวท (Lovett) (บุญชมศรีสะอาด. 2535: 96)
4. การหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)
5. หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI)

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

1. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1.1 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชา

ภาษาไทย

องค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ

16 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.3 การเลือกวิธีการประเมินผล

2. การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้
 - 2.1 การมีปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียนระหว่างครูกับผู้เรียน
 - 2.2 พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน
 - 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน
 - 2.4 การควบคุมห้องเรียน
 - 2.5 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน
3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3.1 การสื่อสารกับผู้เรียน
 - 3.2 เทคนิค/กลวิธีการตั้งคำถาม และการสรุปทบทวน
 - 3.3 การสร้างความสนใจของผู้เรียน
 - 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อผู้เรียน
4. ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน
 - 4.1 ผลย้อนกลับ
 - 4.2 การประเมินผลผู้เรียน
5. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)
 - 5.1 บันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 5.2 ประสิทธิภาพของบทเรียน

1.2 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคม

ศึกษา

- องค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้
1. ด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเชื่อมโยงลำดับความสำคัญในการเรียนรู้ ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมสำหรับความแตกต่างของผู้เรียน มีกิจกรรมการเรียนรู้ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ เลือกวิธีการประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้รวมทั้งเกณฑ์การประเมินการพัฒนาการเรียนรู้
 2. บรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและทำทลายกระตุ้นการเรียนรู้ จะต้องดูแล เอาใจใส่ มีสัมพันธ์กับผู้เรียน มีการจัดสภาพของห้องเรียนให้เหมาะกับการเรียนรู้
 3. ขอบเขตของกลยุทธ์สำหรับใช้กับผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสื่อสารกับผู้เรียนต้องชัดเจน มีเทคนิคการตั้งคำถาม การอภิปราย การจูงใจและมีความยืดหยุ่น ไหวพริบในการตอบสนองต่อผู้เรียน
 4. ผลย้อนกลับและการประเมินผล ประกอบไปด้วยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลโดยมีเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและสังเกตการพัฒนาการของผู้เรียน
 5. สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน) ประกอบไปด้วยการบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

1.3 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา

ปฐมวัย

องค์ประกอบของการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ

15 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้
 - 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2 ความสอดคล้องของการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.3 การกำหนดวิธีการประเมินผล
 2. บรรยากาศในการเรียนรู้
 - 2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กปฐมวัย
 - 2.2 บทบาทครู
 - 2.3 กระบวนการบริหารจัดการห้องเรียน
 - 2.4 การปลูกฝังวินัยในชั้นเรียนของเด็กปฐมวัย
 3. กลยุทธ์ในการกระตุ้นเด็กปฐมวัยเพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
 - 3.1 การสื่อสารกับเด็กปฐมวัย
 - 3.2 เทคนิคการตั้งคำถาม และการสรุปกิจกรรม
 - 3.3 การเร้าความสนใจของเด็กปฐมวัย
 - 3.4 ความยืดหยุ่นและไหวพริบในการตอบสนองต่อเด็กปฐมวัย
 4. ผลย้อนกลับและการประเมินเด็กปฐมวัย
 - 4.1 ผลย้อนกลับ
 - 4.2 การประเมินเด็กปฐมวัย
 5. การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน)
 - 5.1 การบันทึกพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 5.2 ประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์
2. กรอบการประเมินสมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์
- 2.1 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านความรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย
 - 2.1.1 ด้านเนื้อหาภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระหลัก
 - 1) การอ่าน ประกอบด้วย การอ่านวรรณกรรมเยาวชน การอ่านเพื่อพัฒนาปัญญา เนื้อหาการประเมิน ร้อยละ 20
 - 2) การเขียน ประกอบด้วย การเขียนสารคดี / การเขียนวรรณกรรมสำหรับเด็ก เนื้อหาการประเมิน ร้อยละ 15
 - 3) การฟัง การดู การพูด ประกอบด้วย ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร / วาทกรรมสำหรับครู / พฤติกรรมการสอนภาษาไทย/ สัมมนาภาษาไทย เนื้อหาการประเมิน ร้อยละ 15
 - 4) หลักการใช้ภาษาไทย ประกอบด้วย ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาไทย / หลักภาษาไทย / การเขียน เนื้อหาการประเมิน ร้อยละ 25
 - 5) วรรณคดีและวรรณกรรม ประกอบด้วย วรรณกรรมศึกษา/

วรรณกรรมร่วมสมัย / วรรณกรรมในแบบเรียนไทยระดับประถมศึกษา / วรรณกรรมในแบบเรียนระดับมัธยมศึกษา / วรรณกรรมวิจารณ์ เนื้อหาการประเมิน ร้อยละ 25

2.2.2 ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้

การประเมินผลด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของโครงการฯ ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ด้านคือความรู้/ความเข้าใจการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะกระบวนการทางภาษาไทยการกำหนดน้ำหนักของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการประเมินดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ความรู้/ความเข้าใจ ร้อยละ 35
- การประยุกต์ใช้ความรู้ ร้อยละ 35
- ทักษะกระบวนการทางภาษาไทย ร้อยละ 30

2.2 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย 4 สาขาหลัก ดังนี้

- 2.2.1 ประวัติศาสตร์
- 2.2.2 ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และประชากร
- 2.2.3 รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์
- 2.2.4 ศาสนา และปรัชญา

2.3 กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษา ปฐมวัย ประกอบด้วย 8 สาขาหลัก ดังนี้

- 2.3.1 หลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย
- 2.3.2 พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 2.3.3 ภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.4 คณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.5 วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.6 สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.7 ศิลปะและดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.3.8 สุขศึกษาและพลศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

3. คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปได้ ดังนี้

3.1 ภาษาไทย

3.1.1 คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ทุกด้านมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันมาก โดยด้านที่มีความสอดคล้องสูงสุดคือ ด้านผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน (RAI = 0.9760) รองลงมาคือด้านกลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (RAI = 0.9540) ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ (RAI = 0.9500) ด้านสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) (RAI = 0.9458) และด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน (RAI = 0.9293) ตามลำดับ

3.1.2 คุณภาพของแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาไทย

แบบทดสอบการรู้วิชาภาษาไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 120 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก 0.25-0.74 ค่าอำนาจจำแนก 0.21-0.54 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.804

3.2 สังคมศึกษา

แบบประเมินสมรรถนะของครูด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านไปทดลองใช้กับ ครูพี่เลี้ยง กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .980

3.3 การศึกษาปฐมวัย

แบบทดสอบการรู้วิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือกจำนวน 100 ข้อ ซึ่งมีค่าความยาก 0.2 - 0.8 ค่าอำนาจจำแนก 0.2 - 0.5 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.8

5. อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปราย ตามประเด็นต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

5.1 การสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

การสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู กลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู กลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) การสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ ได้ผ่านกระบวนการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของครู และคุณลักษณะของนักศึกษาครู รวมทั้งการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล และครูที่มีประสบการณ์การสอน และมีประสบการณ์การนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากผลการวิจัยกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้านนั้น จะพบว่าสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู การรู้วิชาเฉพาะด้าน และการรู้วิธีสอนของนักศึกษาครูมีหลายองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู การรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูเป็นงานที่ค่อนข้างยากและท้าทายครูผู้สอนสายครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ อย่างไรก็ตามแบกเทอร์และ เลดเดอร์แมน (Baxter & Lederman, 1999: 158) ได้เสนอว่าในการวัดความรู้ในเนื้อหา ผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge; PCK) ว่าควรวัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ สิ่งที่ครูผู้สอนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และเหตุผลในการปฏิบัติของครูผู้สอน โดยใช้วิธีวัดที่ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายที่เรียกว่า Multi-method evaluation เพราะไม่มีวิธีวัดวิธีใดวิธีหนึ่งที่สามารถวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนได้ครบและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้ในการ

วิจัยครั้งนี้จะประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายอาจประกอบด้วย การสังเกต การทดลอง การสัมภาษณ์ก่อนและหลังการสอน การตรวจแผน การจัดการเรียนรู้ การอภิปรายเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง การเก็บรวบรวมชิ้นงาน การเขียนอนุทินสะท้อนแนวคิด และการตรวจแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น นอกจากนี้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครู โดยการสร้างเครื่องมือเพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครู โดยดำเนินการ กำหนดกรอบการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการกำหนดความต้องการการพัฒนาสมรรถนะของครู และการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตาม โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมจัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพ เพื่อการพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา ผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนด สมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์สมรรถนะครูอันประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตาม ภารกิจงานในสถานศึกษา จากแบบประเมินสมรรถนะและมาตรฐานของครูผู้สอน ที่หน่วยงานต่างๆได้ จัดทำไว้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) เพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา (ก.ค.ศ.) มาตรฐานวิชาชีพครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รูปแบบสมรรถนะครูและบุคลากร ทางการศึกษา ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สค.บศ.) นอกจากนี้ยังศึกษา จากแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับ สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตัวบ่งชี้ที่ 5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5.2 คุณภาพของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์

การสร้างแบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษา และสังคมศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มีคุณภาพ ซึ่งพบว่ามีความเข้าใจ 1 ทุกด้าน สามารถนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะ สาขาวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากการพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ ดำเนินการอย่างมีระบบ มีขั้นตอน จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และผ่านการระดมความคิดจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) จากผู้เกี่ยวข้องในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนักวิชาการ คณาจารย์ในระดับอุดมศึกษา และครูพี่เลี้ยง ซึ่งมีประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนรู้ และผ่านการหาคุณภาพกรอบการประเมินทั้งสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน มีการกำหนดองค์ประกอบในการประเมิน และพฤติกรรмы่อยของการประเมิน ซึ่งการประเมินสมรรถนะด้านการสอนนั้นจำเป็นต้องอาศัยดุลยพินิจของอาจารย์นิเทศก์ทั้งสิ้น แต่ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนหรืออาจารย์นิเทศก์ต่างๆ ประสบอยู่เสมอก็คือการขาดเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติการสอนที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะเครื่องมือที่มีเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย และถึงแม้จะมีแบบประเมินที่ดี ก็พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ตรวจสอบคุณภาพอย่างเต็มกระบวนการมากนัก โดยเฉพาะการตรวจสอบว่าเครื่องมือชิ้นนั้นจะสามารถนำไปใช้ได้ตรงและยุติธรรมกับนักศึกษาทุกคนหรือไม่ ทั้งนี้ส่วน

หนึ่งคงเป็นเพราะไม่ทราบวิธีการ ขณะที่อาจารย์บางส่วนอาจไม่เห็นความจำเป็น แต่หากเรามุ่งหวังให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกครั้งมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เครื่องวัดต่างๆ ควรจะได้รับการตรวจสอบคุณภาพอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ก่อนนำไปใช้จริง ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ผลการวัดที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด (เทพพร โลมารักษ์. 2558)

คุณภาพประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ คือ ความชัดเจนและสื่อความหมายได้ตรงกัน ซึ่งเรียกว่า ความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยเฉพาะในส่วนของเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรฐานอย่างมาก นั่นคือ ไม่ว่าจะนำไปใช้เมื่อใดหรือผู้ประเมินคนใดจะเป็นผู้ใช้ก็ตาม คะแนนเหล่านั้นควรจะคงที่หรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งคุณภาพดังกล่าวนี้ นับว่าเป็นสิ่งที่ได้รับการแก้ไขสำหรับการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามกรอบการประเมิน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านภาษาไทย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมิน 5 คน จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินตามกรอบการประเมินฯ ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.9293-0.9760 ซึ่งค่าที่คำนวณได้มีค่าเข้าใกล้ 1 นอกจากนี้แบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูสาขาสังคมศึกษาที่นำไปทดลองใช้กับ ครูพี่เลี้ยง กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น (α - Coefficient) เท่ากับ .980 แสดงให้เห็นว่าผู้ประเมินให้คะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของกรอบการประเมินฯ

ส่วนคุณภาพของแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาไทย และการศึกษาปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) เท่ากับ 0.804 และ 0.8 ตามลำดับ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นนี้ยังมีค่าเข้าใกล้ 1 ยิ่งถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นสูง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาและแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาภาษา และสังคมศาสตร์ ที่สร้างขึ้นมีความน่าเชื่อถือของเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดในระดับที่สูงมาก สามารถนำไปประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และการศึกษาปฐมวัย ได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ครูผู้สอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ควรนำกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคมาใช้ร่วมกับแบบประเมินการทดลองสอน ที่ออกแบบตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน จะส่งผลให้นักศึกษาครูเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีความมั่นใจขึ้น และยังช่วยให้ได้มีโอกาสรับปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ หรือฝึกซ้ำเพิ่มเติมได้ เป็นการเตรียมความพร้อมที่ช่วยให้นักศึกษาได้เห็น “ผลย้อนกลับ” ของการสอนจริงจากผลการประเมินการทดลองสอนตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านได้

2) การนำเครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครู กลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์ ควรมีการทบทวนความรู้เรื่องต่างๆ ตามกรอบการประเมินการรู้วิชาเฉพาะด้านก่อน การนำเครื่องมือไปใช้วัดเนื่องจากเครื่องมือวัดการรู้วิชาเฉพาะด้าน พัฒนาขึ้นครอบคลุมหลักสูตรซึ่งนักศึกษาเรียนมาตลอด 4 ปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์

2.2 ควรมีการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครูกลุ่มภาษาและสังคมศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุตประเสริฐ และคณะ. 2533.การศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษที่สังคมต้องการ, รายงานการวิจัยคณะที่ 2 โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู.กรุงเทพฯ:กรมฝึกหัดครู.
- ไกรนุช ศิริพูล. 2531.ความเปนครู.กรุงเทพฯ: ทางทุนสวนสามัญนิติบุคคลนิยมวิทยา.
- จงกลนี หวงทอง. 2538. การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนและสมรรถนะการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ กีนางศ. 2527.การศึกษาเด็ก.กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส.
- เฉลิมพล สวัสดิพิงษ์. 2533. การศึกษาปัจจัยที่สามารถจำแนกสมรรถนะด้านการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2538. ครูและอาชีพครู.สารพัฒนาหลักสูตร.14, 121 (เมษายน-มิถุนายน)
- ซัชว เถาวชาลี และคณะ. 2533.แนวทางการพัฒนาคณะทำงานในโรงเรียน, เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการนิเทศการสอนสำหรับศึกษานิเทศกและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตภูมิภาคตะวันตก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชรอยวรรณ ประเสริฐผล, อนุชา กอนพวง, วิทยา จันท์ศิลา, ฉลอง ชาตรุประชีวิน. 2556. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 15 ฉบับพิเศษ พุทธศักราช 2556 : 43-53.
- ทิวัดต์ มณีโชติ. 2554.การพัฒนาสมรรถนะ ตัวชี้วัด และเครื่องมือวัดด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ทิสนา แคมมณี. 2555.ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิสนา แคมมณี. 2550.ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพพร โลมารักษ์. 2558. การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุวิทยาศาสตร. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- นันทกา วารินิน. 2557. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาแพงเพชร เขต 2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ).ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2557.

- นันทยา สุนทรวงษ์. 2535. ปัญหาความต้องการ และวิธีที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะทางการสอน
วิชาภาษาอังกฤษของครูภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2535. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรทิพย์ ไชยโส. 2556. การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ด้านการประเมินการเรียนรู้ของนิสิตครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พยุงค์ดี จันทรสุนทร. 2543. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา กับ
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขา
อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พึงใจ สีนธวานนท์. 2519. การจัดการสอนแบบจุลภาค. หน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครู.
รุ่งศิริจันทร์ จันท์หอม. 2545. การสร้างเกณฑ์การประเมินผลงานทางคหกรรมศาสตร์ด้วยรูบริค
(Rubrics Assessment). วารสารศึกษาศาสตร์, 14 (1), 23-29.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. 2548. แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency-Based
Learning. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิริวัฒนา.
- สุมณฑา จุลชาติ และวิสาข์ จิตวิตร. 2556. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้น
ครูเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม -
ธันวาคม)
- สุรัชย์ มีชาญ. 2547. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 10(2): 113-126.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2557. การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการอบรมสัมมนา
ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต
1-2 หลักสูตรการพัฒนาครู โดยการสร้างระบบพี่เลี้ยง ณ โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ อ.เมือง
แพร่ จ.แพร่ วันที่ 22-23 เมษายน 2556 สำหรับนักศึกษาปริญญาเอกสาขาศึกษาศาสตร์
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รุ่นที่ 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการปฏิรูป
วิทยาศาสตร์ศึกษาของไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุทุมพรจามรมาน. 2530. การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา, เล่มที่ 3 พิมพ์
ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ฟินน์พับบลิชซิ่ง.

- Amade-Escot, C. 2000. "The contribution of two research programs on teaching content: 'Pedagogical content knowledge' and 'Didactics of Physical Education'". **Journal of Teaching Physical Education**.20:78-101.
- Barnett, C. 1992. "Building a case-based curriculum to enhance the pedagogical content knowledge of mathematics teachers". **Journal of Teacher Education**.42 (4): 263-272.
- Baxter, J. A., & Lederman, N. G. 1999. **Assessment and measurement of pedagogical content knowledge**. In J.Gess-Newsome & N. G. Lederman (Eds.), "Examining pedagogical content knowledge" (pp. 147-161). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publisher.
- Bell, J., Veal, W. R., & Tippins, D. J. 1998. "The evolution of pedagogical content knowledge in prospective secondary physics teachers". **Paper presented at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching**, San Diego, CA.
- Burry-Stock, Judith A. and other. 1996. Rairt Agreement Indexes for Performance Assessment. **Educational and Psychological Measurement**, 56 (2), 251-265.
- Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rded. (New York : McGraw-Hill, 1973), 121.
- Cochran, K. F., Deruiter, J. A., & King, R.A. 1993. "Pedagogical content knowing: An integrative model for teacher preparation". **Journal of Teacher Education**.44 (4): 263-272.
- Corcoran, T and Goertz, M. 1995. Instructional capacity and high performance schools. **Educational Research**. 24 (9): 27-31.
- D.M. Medley, "Teacher Effectiveness," **Encyclopedia of Educational Research**, 5thed. (New York : The Free Press, 1982), 55.
- D.R. Whitney and D. L Sabers. 1970. **Improving Essay Examinations III, Use of Item Analysis**, Technical Bulletin 11, Mimeographed. Iowa City: University Evaluation and Examination Service.
- Eick, C. J. 2000. "Inquiry, nature of science, and evolution: The need for a more complex pedagogical content knowledge in science teaching". **Electric Journal of Science Education**. 4 (3). Available: <http://unr.edu/homepage/crowther/ejse/eick.html>

- Faikhamta, C.; Coll, R.K.; & Roadrangka, V. 2009. The development of pre-service chemistry teachers' pedagogical content knowledge: From a method course to field experience. **Journal of Science and Mathematics in Southeast Asia**, 32 (1), 18 – 35.
- Halim, L., & Meerah, S. M. 2002. "Science trainee teachers' pedagogical content knowledge and its influence on physics teaching". **Research in Science and Technological Education**. 20 (2): 215-225.
- Jame E. Weigand, **Implementing Teacher Competencies Positives Approaches to Personalizing Education** (New Jersey : Prentice-Hall, 1977), 6.
- John H. Meier. 2012. Rationale for and Application of Microtraining To Improve... The videotape recorder is a dramatically powerful and theoretically ..., Retrieved November 15, 2012 from jte.sagepub.com/cgi/reprint/19/2/145.pdf
- Kinach, B. M. 2002. "A cognitive strategy for developing pedagogical content knowledge in the secondary mathematics". **Teaching and Teacher Education**. 18: 51-71.
- Stump, S. L. 2001. "Developing preservice teachers' pedagogical content knowledge of slope". **Journal of Mathematical Behavior**. 20: 207-227.
- Tuan, H. L. 1996. "Investigating the nature and development of pre-service chemistry teachers' content knowledge, pedagogical knowledge and pedagogical content knowledge". **Proceeding of the National Science Council Part D: Mathematics, Science and Technology education**. 6 (2): 101-112.
- Tuan, H. L. & Kaou, R. C. 1997. "Development of a grade eight Taiwanese physical science teachers' pedagogical content knowledge development". **Proceeding of the National Science Council Part D: Mathematics, Science and Technology education**. 7 (3): 135-154.
- Turney, B.L.; & G.P. Robb. 1971. *Research in Education: an Introduction*. Illinois: The Dryden Press Inc.
- vanDriel, J. H., Beijaard, D., & Verloop, N. 2001. "Professional development of reform in science education: The role of teachers' practical knowledge". **Journal of Research in Science Teaching**. 38 (2): 137-158.
- vanDriel, J. H., de Jong, O., & Verloop, N. 2002. "The development of preservice chemistry teachers' pedagogical content knowledge". **Science Education**. 86: 572-590.

- Van Driel, J. H., Verloop, N., & de Vos, W. 1998. "Developing science teachers' pedagogical content knowledge". **Journal of Research in Science Teaching** 35 (6): 673-695.
- Veal, W. R. 1998. "The evolution of pedagogical content knowledge in prospective secondary chemistry teachers". **Paper presented at the annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching**, San Diego, CA.
- Veal, W. R., & MaKinster, J. G. "Pedagogical content knowledge taxonomies". **Electric Journal of Science Education**. June 1999. Available: http://unr.edu/homepage/crowther/ejse_vealmak.html
- V.L. Hill. 1989. "Beginning, First Teacher Perception of Characteristic of Effective Teaching," **Dissertation Abstracts International** 50. (August 1989): 50.
- Weber, Wilford A. 1974. **Competency-based teacher education: An overview**. Department of Health, Education, and Welfare, Washington, D. G. 14 p.
- Zemal-Saul, C. A., Starr, M. L., & Krajcik, J. S. 1999. **Constructing a framework for elementary science teaching using pedagogical content knowledge**. In J. Gess-Newsome & N. G. Lederman (Eds.), "Examining pedagogical content knowledge" (pp. 237-256). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publisher.

ภาคผนวก